

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ податкової справи, обліку та аудиту
КАФЕДРА обліку та консалтингу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

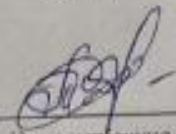
на тему: Облік і контроль основних засобів та аналіз ефективності їх використання за матеріалами Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

Здобувача вищої освіти II рівня
II курсу, ОМО-22-1 групи,
спеціальності (шифр, назва), освітня
програма (назва)

підпис здобувача вищої
освіти

Приходько Кароліна
Костянтинівна

Науковий керівник

підпис керівника

Сторожук Тетяна
Миколаївна,
к.е.н., доцент

Гарант освітньо-
професійної програми

підпис гаранта ОПП

Колісник Олена
Пилипівна,
к.е.н., доцент

Допущено до захисту за рішенням
кафедри обліку та консалтингу
протокол від 18.01.2024 № 12

підпис завідувача
кафедри

Колісник Олена
Пилипівна,
к.е.н., доцент

Ірпінь – 2024

Реєстрація № 13 19.01.2014 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

до захисту 01.01.2014 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 5 (відмінно) 05.02.2014 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис]
(підпис)

Т. Г. Камінська
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис]
(підпис)

О. П. Колісник
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

В. М. Метелиця
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

Б. М. Занько
(ініціали, прізвище)

Секретар комісії:

[підпис]
(підпис)

Д. Л. Судак
(ініціали, прізвище)

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 17:36:29 07.02.2024

Назва файлу з підписом: Кваліфікаційна робота Приходько К. К..pdf.xml
Розмір файлу з підписом: 16.3 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Кваліфікаційна робота Приходько К. К..pdf
Розмір файлу без підпису: 1.6 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: МЕТЕЛИЦЯ ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ

П.І.Б.: МЕТЕЛИЦЯ ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2978215692

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 18:36:29 07.02.2024

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000A3F8FC009F6DD004

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

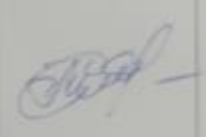
Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (XAdES detached)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

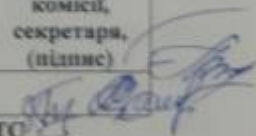
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2023.12.21 13:00

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, члена комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	30		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	48		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповіль	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	8		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	48		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	96		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

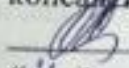
Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
96	A	5 (відмінно)	08.02.2024	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	3 (задовільно)
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий факультет обліку, аналізу та аудиту
Кафедра обліку та консалтингу
Спеціальність облік і оподаткування

Затверджую
Завідувач кафедри обліку та
консалтингу
 О.П. Колісник
«21» 10 2022р.

**Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти**

Приходько Кароліни Костянтинівни

1. Тема кваліфікаційної роботи: Облік і контроль основних засобів та аналіз ефективності їх використання
2. Затверджена наказом ректора від «30» 11 2022 № 6254
3. Строк здачі закінченої роботи 18 грудня 2023 року
4. Цільова установка (мета роботи): дослідження теоретичних і практичних аспектів системи організації обліку, контролю та аналізу основних засобів для забезпечення ефективного впливу їх використання на фінансові результати підприємства.
5. Об'єкт дослідження: процес організації та ведення бухгалтерського обліку контролю основних засобів на підприємстві;
6. Предмет дослідження: система методико-теоретичних та практичних засад пов'язаних з організацією обліку і контролю основних засобів у досліджуваному підприємстві з метою підвищення ефективності їх використання.
7. Вихідні дані до роботи: нормативно - правові акти, що стосуються теми дослідження, літературні джерела; підручники, наукові статті, монографії; річна фінансова звітність підприємства, установчі документи тощо.
8. Перелік графічного матеріалу: 18 таблиць, 12 рисунків (графіків, схем).
9. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи обліку, аналізу і контролю основних засобів підприємства

- 1.1. Економічна сутність основних засобів та їх характеристика
- 1.2. Класифікація та оцінка основних засобів

Розділ 2. Організація і методика облікового забезпечення управління основних засобів

2.1. Організація і методика обліку наявності та руху основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

2.2. Організація і методика обліку зносу та амортизації основних засобів

2.3. Інформаційні технології обліку та управління основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

Розділ 3. Аналіз та контроль основних засобів з метою підвищення ефективності їх використання

3.1. Аналіз ефективності використання основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

3.2. Напрями удосконалення організації контролю основних засобів на підприємстві

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

10. Календарний план виконання роботи

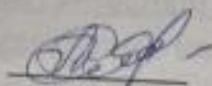
№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1.	Вибір теми, вивчення літературних джерел та складання плану роботи	17.10-20.10.2022	18.10.2022
2.	Підготовка розділу роботи та подання його керівнику		
2.1	перший розділ	15.05.2023	18.06.2023
2.2	другий розділ	25.09.2023	25.09.2023
2.3	третій розділ	01.12.2023	24.11.2023
3.	Підготовка вступу та висновків	14.12.2023	08.12.2023
4.	Доопрацювання з урахуванням зауважень керівника	18.12.2023	13.12.2023
5.	Перевірка роботи на плагіат	15.01.2024	
6.	Попередній захист роботи	17.01.2024	
7.	Отримання відгуків керівника роботи	24.01.2024	
8.	Отримання зовнішньої рецензії	26.01.2024	
9.	Допуск до захисту зав.кафедрою	01.02.2024	
10.	Захист роботи	05-06.02.2024	

11. Дата видачі завдання «18»__10__ 2022 р.

12. Керівник кваліфікаційної роботи

13. Гарант освітньо-професійної програми

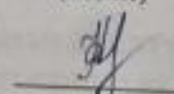
14. Завдання до виконання
отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

Т.М. Сторожук
(прізвище, ініціали)

(підпис)

О.П. Качур
(прізвище, ініціали)

(підпис)

К.К. Приходько
(прізвище, ініціали)

Факультету податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра обліку та консалтингу

ДОВІДКА
про перевірку кваліфікаційної роботи (проєкту)
на академічний плагіат

№ п/п		
1.	ПІБ автора твору	Приходько Кароліна Костянтинівна
2.	ПІБ наукового керівника	Сторожук Т. М.
3.	Тип роботи, що перевіряється (курсова, кваліфікаційна робота (проєкт))	Кваліфікаційна робота
4.	Тема роботи	Облік і контроль основних засобів та аналіз ефективності їх використання
5.	Рік написання	2023
6.	Оригінальний текст у роботі складає %	92,81%
7.	Схожість %	7,19%
8.	Цитати%	1,05%

Відповідальна особа

Судак Д. Л.
(П.І.Б.)

(підпис)

ДОВІДКА

про практичне застосування результатів
кваліфікаційної роботи

на тему «Облік і контроль основних засобів та аналіз ефективності їх використання»

Кваліфікаційна робота студентки Приходько Кароліни Костянтинівни на тему «Облік і контроль основних засобів та аналіз ефективності їх використання» виконана по узгодженню з Філією «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України».

Пропозиції, які містяться у кваліфікаційній роботі, а саме: використання в роботі Відомість зі встановлення первісної вартості основних засобів на підприємстві, як додатковий робочий документ; деталізація Графіку документообігу підприємства, в частині створення, перевірки та обробки; доповнення Примітки до річної звітності ф.5 в розділі XIII «Використання амортизаційних відрахувань» рядком «за аналогічний період», шляхом внесення змін в НП(С)БО 7 «Основні засоби», а підприємство дану інформацію відображатиме в пояснювальній записці до річного звіту, вони заслуговують на увагу.

Відомість зі встановлення первісної вартості основних засобів на підприємстві, як додатковий робочий документ будуть використані у практиці облікової і аналітичної роботи.

Запропоновані заходи для ефективного використання основних засобів шляхом надання в оренду об'єктів основних засобів, які не задіяні в виробництві будуть використані з метою отримання додаткового доходу для підприємства.

Головний бухгалтер
Філії «Любешівське лісомисливське господарство»

Н.П. Ланевич

11 грудня 2023 року

АНОТАЦІЯ

«Облік і контроль основних засобів та аналіз ефективності їх використання»

Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних і практичних аспектів системи організації обліку, контролю та аналізу основних засобів для забезпечення ефективного впливу їх використання на фінансові результати підприємства.

Завданнями роботи є: подання характеристики основних засобів в наукових працях та нормативно-правових актах; визначення економічної суті основних засобів та подання їх класифікації; розгляд організації і методики обліку основних засобів; опис інформаційної технології обліку основних засобів в Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»; проведення аналізу ефективності використання основних засобів базового підприємства; висвітлення основних напрямів удосконалення організації контролю основних засобів на досліджуваному підприємстві.

Предметом дослідження є система методико-теоретичних та практичних засад, пов'язаних з організацією обліку і контролю основних засобів на досліджуваному підприємстві з метою підвищення ефективності їх використання.

Об'єктом дослідження виступає процес організації та ведення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів на базовому підприємстві.

Базою дослідження виступає філія «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України».

За результатами дослідження сформульовані практичні рекомендації для покращення процесів управління необоротними активами підприємства.

Одержані результати можуть бути використані підприємствами, організаціями та установами, що здійснюють управління необоротними активами.

Структура роботи. Робота висвітлена на 71 сторінці друкованого тексту, містить 18 таблиць, 12 рисунків. Список використаних джерел - 52 найменування. До роботи подано 12 додатків.

Ключові слова: основні засоби, класифікація і оцінка основних засобів, знос, амортизаційні відрахування, інвентаризація, контроль основних засобів.

Рік виконання кваліфікаційної роботи - 2023 рік.

Рік захисту роботи - 2024 рік.

ABSTRACT

«Accounting and control of fixed assets and analysis of the effectiveness of their use»

The purpose of the work consists in the study of theoretical and practical aspects of the system of accounting, control and analysis of fixed assets to ensure the effective impact of their use on the financial results of the enterprise.

The tasks of the work are: presentation of characteristics of fixed assets in scientific papers and regulatory legal acts; determination of the economic essence of fixed assets and presentation of their classification; consideration of the organization and methods of accounting for fixed assets; a description of the information technology of the accounting of fixed assets in the «Lyubeshiv forestry and hunting economy» branch of the State specialized economic enterprise «Forests of Ukraine»; conducting an analysis of the effectiveness of the use of fixed assets of the base enterprise; coverage of the main areas of improvement of the organization of control of fixed assets at the investigated enterprise.

The subject of the research is a system of methodological-theoretical and practical principles related to the organization of accounting and control of fixed assets at the researched enterprise in order to increase the efficiency of their use.

The object of the study is the process of organizing and maintaining accounting and control of fixed assets at the base enterprise.

The basis of research the «Lyubeshiv forest and hunting industry» branch of the state specialized economic enterprise «Forests of Ukraine» acts.

Based on the results of the research, they are formulated practical recommendations for improving the management processes of non-current assets of the enterprise.

The obtained results can be used enterprises, organizations and institutions managing non-current assets.

Structure of work. The work is covered on 71 pages of printed text, contains 18 tables, 12 figures. The list of used sources - 52 titles. 12 applications were submitted for work.

Keywords: fixed assets, classification and evaluation of fixed assets, depreciation, depreciation deductions, inventory, control of fixed assets.

Year of completion of qualifying work - 2023 year.

Year of job protection - 2024 year.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	15
1.1. Економічна сутність основних засобів та їх характеристика	15
1.2. Класифікація та оцінка основних засобів	19
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	28
2.1. Організація і методика обліку наявності та руху основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»	28
2.2. Організація і методика обліку зносу та амортизації основних засобів	40
2.3. Інформаційні технології обліку та управління основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»	45
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	55
3.1. Аналіз ефективності використання основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»	55
3.2. Напрями удосконалення організації контролю основних засобів на підприємстві	62
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасна ринкова економіка підштовхує підприємства до запровадження новітньої техніки та технологій, що збільшує масштаб можливостей з використання нових фінансових інструментів та механізмів. Основним завданням підприємств є отримання прибутку на основі підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази підприємства, що досягається завдяки правильному введенню бухгалтерського обліку, своєчасному аналізу та контролю.

Основні засоби є важливою складовою будь якого підприємства та становлять суттєву частину загальної вартості активів підприємства, а безпосередньо їх стан і ефективне використання впливають на кінцевий результат діяльності підприємства.

Для прийняття оперативних управлінських рішень щодо оновлення, відтворення та поповнення об'єктів основних засобів, які забезпечують конкурентоспроможність підприємства, керівництву підприємства необхідно мати достовірну, повну та актуальну інформацію, що досягається завдяки належній організації бухгалтерського обліку, яка ґрунтується на чинній нормативно-правовій базі.

Актуальність даної теми дослідження полягає в тому, що необхідно розширити завдання сучасного обліку, аналізу і контролю з метою формування достовірної та оперативної інформації про наявність та рух основних засобів, що стане основою для прийняття дієвих управлінських рішень щодо ефективного їх використання.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів системи організації обліку, контролю та аналізу основних засобів для забезпечення ефективного впливу їх використання на фінансові результати підприємства.

Досягнення поставленої мети передбачає послідовне вирішення наступних завдань:

- навести характеристику основних засобів в наукових працях та нормативно-правових актах;
- визначити економічну сутність основних засобів та їх класифікацію;
- розглянути організацію і методику обліку основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»;
- охарактеризувати інформаційну технологію обліку основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»;
- дослідити аналіз ефективності використання основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»;
- запропонувати основні напрями удосконалення організації контролю основних засобів на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обліку та контролю основних засобів в Україні в умовах воєнного стану носить актуальний характер, тому йому присвячено чимало робіт провідних економістів країни, практикуючих бухгалтерів науковців та аналітиків. Зокрема, вагомий внесок щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій з використання основних засобів підприємства зробили Білуха М.Т., Бондар О., Бутинець Ф.Ф., Гладких Т.В., Голов С.Ф., Дядюн О., Озера О, Рогозний С., Хом'як Р.Л. та інші. Проте дане питання потребує подальшого дослідження, адже ряд проблем щодо організації та методики обліку і контролю основних засобів є не вирішеними та потребують наукових розробок.

Незважаючи на те, що наукові дослідження за даною тематикою є досить значними, існує безліч питань, котрі залишаються недостатньо опрацьованими в теоретичному та практичному аспектах. Виникає ряд проблем, які негативно впливають на процес управління виробництвом і знижують ефективність використання основних засобів. Україна має великий економічний потенціал,

ефективність її господарства залежить від того, як використовується цей потенціал, зокрема основні виробничі засоби.

Об'єктом дослідження є процес організації та ведення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів на підприємстві.

Предметом дослідження є система методико-теоретичних та практичних засад, пов'язаних з організацією обліку і контролю основних засобів у досліджуваному підприємстві з метою підвищення ефективності їх використання.

База дослідження - філія «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України», (далі за текстом Філія «Любешівське лісомисливське господарство»).

Основна діяльність філії «Любешівське лісомисливське господарство» направлена на ведення лісового господарства, охорону, захист, раціональне використання і відтворення лісів та ведення мисливського господарства з метою одержання прибутку від комерційної діяльності та є відокремленим підрозділом Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» (далі за текстом ДП «Ліси України»)

Основні економічні показники досліджуваного підприємства відображені таблиці 1

Таблиця 1

Основні економічні показники діяльності філії «Любешівське лісомисливське господарство» за 2021-2022 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, +,-	Темпи росту, %
1	2	3	4	5
Залишок основних засобів станом на 31.12: тис.грн.	12624	16426	3802	1,30
Первісна вартість, тис. грн.	26752	31694	4942	1,18
Сума зносу, тис. грн.	14128	15268	1140	1,08
Зареєстрований (пайовий) капітал, тис.грн.	1157	1157	-	-
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	53902	120590	66688	2,24

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг, тис. грн.	39177	83614	44437	2,13
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис.грн.	1827	7244	5417	3,96
Середньооблікова кількість штатних працівників підприємства, осіб	89	127	38	1,43
Фонд оплати праці, тис. грн.	16745	28069	11324	1,68
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн.	15678,84	18417,98	2739,14	1,17

Джерело: за даними фінансової звітності підприємства.

Основним джерелом отримання доходу Філії «Любешівське лісомисливське господарство» є проведення робіт пов'язаних із лісозаготівлею і подальшою реалізацією продукції в круглому виді та від переробки деревини і виготовлення лісопродукції та її реалізації, а також від надання інших послуг.

Загальний стан фінансової стійкості Філії «Любешівське лісомисливське господарство» є задовільним, але розрахувавши коефіцієнт фінансової стійкості, який складає у 2021 році – 0,64 , а у 2022 році – 0,58 даний показник має менше значення за нормативне, але підприємство є прибутковим.

Показники окремого балансу і відповідних форм фінансової звітності досліджуваного підприємства включаються до форм фінансової звітності Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України».

В країні проходить реформа лісової галузі і 2023 році всі лісгоспи трансформовані у філії, які увійшли в Державне спеціалізоване господарського підприємства «Ліси України». Дана реформа передбачає створення єдиного підприємства, що дозволить: вирівняти фінансовий дисбаланс галузі; скоротити адміністративні витрати; пришвидшити прийняття та реалізацію управлінських рішень; створити публічність та прозорість діяльності підприємства.

Методи дослідження. Під час дослідження було застосовано такі методи, як: монографічний, порівняння, аналіз та синтез, дедукція та індукція, моделювання наукова абстракція та узагальнення.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень, практичних рекомендацій та висновків, що створюють основу для подальшого розвитку удосконалення організації обліку і контролю основних засобів з метою підвищення їх використання на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає у можливості застосування наданих пропозицій щодо контролю обліку та ефективності використання основних засобів на досліджуваному підприємстві. Отримані результати спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку підприємства.

Апробація результатів дослідження: Результати досліджень викладених у дипломній роботі опубліковані та апробовані на наступних конференціях:

VI Всеукраїнській науково-практична конференція «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально – орієнтованій системі управління підприємством» тема: «Цифровізація бухгалтерського обліку: перспективи і можливості», м. Полтава, 30 – 31 травня 2023 р. Полтава, 2023. 865 с.;

IV Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Облік і оподаткування: контрольно-аналітичний аспект» тема: «Роль внутрішнього аудиту у забезпеченні діяльності підприємства», 18 травня 2023 року. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. 314 с.;

XXIII Міжнародний науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених тема: «Методологія як невід’ємна частина наукового дослідження», [у 2-х т.]. Т. 2 (м. Київ, 04-07 квітня 2023 р.) / [ред. кол.: Н.В. Ладогубець, А.М. Кокарева та ін.]; Національний авіаційний університет. К.: НАУ, 2023. 436 с.;

XXI Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні: теорія, методологія, організація» тема: «Інвентаризація основних засобів: особливості проведення в умовах воєнного стану», Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2023. 494 с.

Основні результати дослідження були представлені та опубліковані в наукових статтях фахового видання:

Колісник О.П., Приходько К.К. Облік і контроль основних засобів в умовах воєнного стану. Електронний науково-практичний журнал «Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління» № 7 за 2023 рік - 0,6 д.а., особистий внесок автора – 0,3 д.а.

Гуріна Н.В., Приходько К.К. Професійне судження бухгалтера як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства. Міжнародний збірник наукових праць «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу № 3 (56) за 2023 рік - 0,64 д.а., особистий внесок автора – 0,32 д.а.

Структура та обсяг дипломної роботи складається із вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел, який включає 52 найменування. Робота виконана на 71 сторінці друкованого тексту та містить 18 таблиць, 12 рисунків, 12 додатків.

Інформаційною базою дослідження є нормативно - правові акти, що стосуються теми дослідження, літературні джерела; підручники, наукові статті, монографії; річна фінансова звітність підприємства, установчі документи, Положення про облікову політику підприємства, Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами ДП «Ліси України» тощо.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність основних засобів та їх характеристика

Невід’ємною умовою провадження господарської діяльності є забезпечення підприємства матеріальними, трудовими, грошовими ресурсами, а також необхідними об’єктами основних засобів. Основні засоби забезпечують матеріально-технічну можливість функціонування підприємства, його економічну самостійність та надійність, без їх участі будь-яка діяльність практично неможлива. Це стосується виробництва, збуту і адміністративних справ, тобто без основних засобів не обійтися.

Визначення поняття «основні засоби» різними вченими та в нормативно-правових актах України призводить до різного і неоднозначного тлумачення їхньої сутності, тому виникає потреба в систематизації та узагальненні даної інформації, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Нині відомо багато підходів до визначення природи основних засобів. Поняття «основні засоби» має неоднозначне трактування, що зумовлює необхідність подальшого дослідження питань щодо розкриття сутності поняття основних засобів. Будучи економічною категорією основні засоби являють собою частину основного виробничого капіталу, котрий приймає форму засобів праці і поступово протягом багатьох виробничих циклів переносять власну вартість на виготовлену товарну продукцію [2].

В процесі дослідження вченими обґрунтовано, що поняття «засоби» розкриває щось, що використовується для досягнення поставленої мети (наприклад знаряддя для здійснення будь-якої роботи) [44]. Отже, коли йдеться про засоби, то по-перше, має бути зазначено: а) їх призначення (засоби платежу, праці, захисту тощо); б) їх вид (грошові, матеріальні тощо) [5].

По-друге, основні – це означає найважливіші, головні. В якихось аспектах, наприклад у виробничому: землю, будинки, машини, тощо можна визнати

головними, найважливішими. Проте, за багатьма іншими аспектами, наприклад фінансовими, їх верховенство спірне.

У сучасному економічному словнику наведено визначення основних засобів як засобів виробництва, що використовуються тривалий час, беруть участь у виробництві впродовж багатьох циклів, мають тривалі строки амортизації [15, с. 197].

Однак у класичному політекономічному визначенні основних засобів немає якихось обмежень у розмірі їх вартості у грошовому виразі. Головне є те, що вони беруть участь у виробничому процесі багаторазово і переносять свою вартість на виготовлений продукт поступово і частинами. Сутність основних засобів, подану у працях науковців представлено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення терміну «Основні засоби»

Автор, джерело	Визначення основних засобів
Бутинець Т.А. [4, с. 12]	«Основні засоби розглядаються як вкладений капітал і, відповідно, повинні обліковуватися за собівартістю, їх можна прирівняти до витрат майбутніх періодів (динамічний баланс); основні засоби розуміються як ресурс, що знаходиться на підприємстві (статичний баланс)».
Бондар О. [2, с. 20]	«Сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово приймають участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами».
Житна І.П., Нескреба А.М. [14, с. 20]	Основні засоби – матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово здійснюються у виробництві для впливу на предмети праці і їх перетворення в придатні до споживання продукти».
Н.Д. Бабяк [1].	Основні засоби- це активи з терміном корисного використання більше одного, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах задля отримання економічної вигоди, не втрачаючи матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знову створену продукції частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань.
Завадський С. [15, с. 289]	«Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється».
Верхоглядова Н.І., Шилю В.П., Ільїна С.Б., Кисла В.І. [7, с. 112]	«Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, зберігаючи при цьому свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу».

Джерело: складено автором на основі джерел [1, 2, 4, 7, 14, 15].

Аналіз наведених визначень в науково-економічній літературі, відображає те що більшість науковців при визначенні та розкритті сутності поняття «основні засоби», звертає увагу на такі критерії, як: наявність матеріальності; призначення (утримання та здача в оренду); строк корисного використання чи операційного циклу (повинен становити більше року).

Основні засоби є складовою засобів виробництва і договірно/виробничих відносин та проходять три стадії, набирають три форми – грошову, виробничу і товарну – і у кожній виконують відповідну функцію. У зв'язку з цим розширено функції, які виконують основні засоби, гарантійною функцією (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Функції основних засобів.

Джерело: складено автором на основі джерела [7, 2].

«Матеріальні цінності – це цінності у речовій формі: майно, товари, предмети» [26]. Оперуючи цим визначенням, можна зробити висновок, що матеріальні цінності – це сукупність засобів та предметів праці. Крім того, при цьому виникає необхідність уточнення майна та товару як складової матеріальних цінностей.

Визначення поняття «основні засоби» подане не лише в стандартах бухгалтерського обліку, а також відображено в Господарському та Податковому кодексі України (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Трактування поняття «основні засоби» в нормативно-правових актах

Джерело	Визначення
Господарський кодекс України [13]	Основними фондами виробничого і невиробничого призначення є будинку, споруди, обладнання, інструменти, машини та устаткування, виробничий інвентар і приладдя та інше майно тривалого використання, що віднесено законодавством до основних фондів.
Податковий кодекс України [29]	«Основні засоби» являють собою матеріальні активи, включаючи запаси корисних копалин, які надаються для користування надрами (окрім вартості землі, незавершених капітальних вкладень, громадських доріг, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних цінностей, вартість котрих не є більшою за 20000 грн., невиробничі основні засоби та нематеріальні активи), котрі призначаються платником податку для використання в господарській діяльності платника податкового платежу, вартість котрих перевищує 20000 грн. і поступово знижується в результаті фізичного або морального зносу і очікуваного терміну корисного використання, котрий із дати введення в експлуатацію становить більше 1-го року (чи робочого циклу, якщо більшим є за 1 рік).
НП(С)БО 7 «Основні засоби» [25]	«Основні засоби» є матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).
МСБО 16 «Основні засоби» [22]	Основні засоби – це матеріальні об’єкти, що їх утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.

Джерело: розроблено автором на основі джерел [13, 22, 25, 29].

Виходячи із норм НП(С)БО 7 «Основні засоби» [25] одиницею обліку основних засобів є об’єкт основних засобів. Об’єкт основних засобів - це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього чи окремий конструктивно відокремлений предмет, який призначений для виконання самостійних функцій, або відокремлений комплекс конструктивно з’єднаних

предметів однакового або різного призначення, що мають для обслуговування загальні пристрої, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно [45].

НП(С)БО 7 «Основні засоби» [25] дозволяє обліковувати окремі частини основних засобів як окремі об'єкти, якщо об'єкт основного засобу складається з частин, які мають різні строки корисного використання. При визначенні строку корисного використання слід враховувати: потужність або продуктивність об'єкта; фізичний і моральний знос; правові та інші обмеження строків експлуатації об'єкта та інші фактори [6].

Отже, вважаємо, що основні засоби – це матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання більше як один рік або один операційний цикл, якщо такий цикл перевищує рік як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, вартість яких поступово переноситься на всі створені за їх участі товари, роботи чи послуги і які сприяють створенню і зростанню ресурсного потенціалу підприємства на інноваційній основі. Запропоноване визначення є більш конкретним, оскільки розкриває «основні засоби» як важливу складову ресурсного потенціалу підприємства для належного забезпечення виробничих процесів та розширеного відтворення підприємства, а також акцентує увагу на інвестиційно-інноваційному їх аспекті.

1.2. Класифікація та оцінка основних засобів

Основні засоби є одним з найважливіших компонентів виробництва на кожному підприємстві, безпосередньо їх стан, а також ефективне використання впливають на кінцевий результат діяльності підприємства. У свою чергу організація обліку основних засобів сприяє ефективному використанню машин, обладнання та виробничих площ.

На сучасному етапі розвитку економіки проблема ефективного використання основних засобів підприємства залишається актуальним. Будь-

який господарюючий суб'єкт повинен постійно аналізувати та оцінювати рух основних засобів за такими характеристиками:

- їх склад та структура;
- стан і ефективність використання, оскільки ефективне використання основних засобів призводить до зниження потреби у їх оновлення, оскільки нові об'єкти основних засобів несуть за собою фінансові витрати [5].

Різноманіття основних засобів, різний характер їх участі у виробничому процесі призводять до необхідності їх класифікації. Класифікація основних засобів – це угруповання основних засобів по тих або інших ознаках [5]. Для правильної організації обліку основних засобів, а також з метою структурування системи обліку та її упорядкування важливу роль відіграє обґрунтована класифікація основних засобів за економічними та технічними параметрами. В Україні класифікація основних засобів закріплена на законодавчому рівні у НП(С)БО 7 «Основні засоби»[25] та у Податковому кодексі [29].

Основні засоби, що застосовуються в виробництві, поділяються на певні групи в залежності від того, яку роль вони відіграють у виробничому процесі. Згідно із НП(С)БО 7 «Основні засоби» класифікують на декілька груп (рис 1.2 [25]).

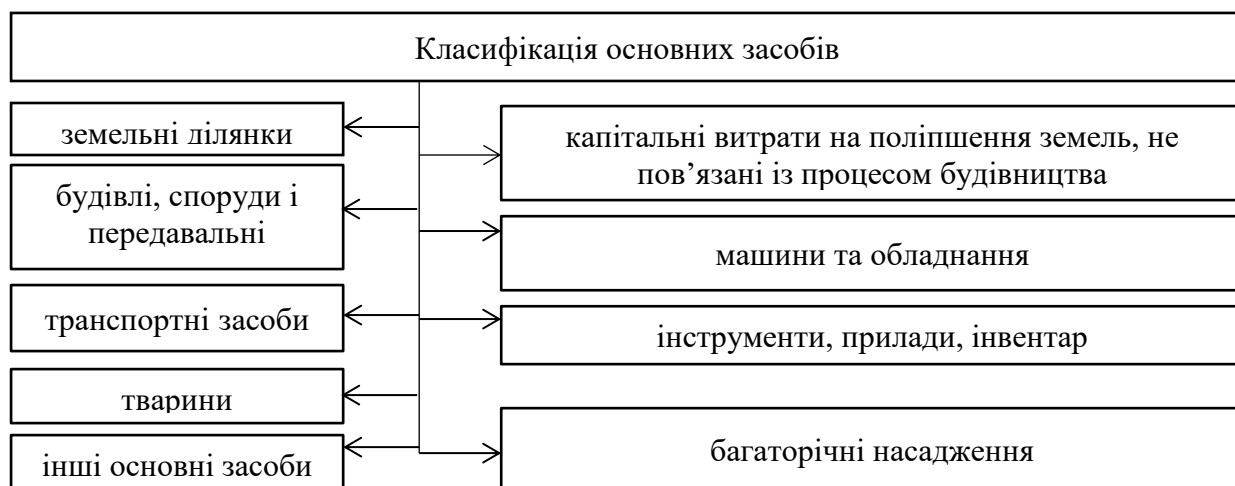

Рис 1.2. Класифікація основних засобів згідно із НП(С)БО 7 «Основні засоби».

З точки зору економічної сутності, основні засоби безпосередньо беруть участь у кількох виробничих циклах та переносять свою вартість на новостворений продукт частинами, шляхом амортизаційних відрахувань.

В Податковому кодексі України [31] виділено дев'ять груп основних засобів та сім груп інших необоротних активів з визначенням мінімально допустимих строків корисного використання. Ця класифікація наближена до характеру класифікації основних засобів у НП(С)БО 7 «Основні засоби». Крім того класифікація основних засобів майже повністю повторюється в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [27].

Загалом усі основні засоби в залежності від впливу на виробничий процес поділяються на дві частини: активну і пасивну. Активна частина є тими засобами праці, котрі безпосередньо здійснюють вплив на оборотні кошти, перетворюючи їх на готову товарну продукцію (робочі машини, обладнання, автотранспортні засоби, вимірювальні і регулюючі прилади, комп'ютери і лабораторне обладнання). Частина основних засобів, котра є пасивною, не застосовується активно в виробництві, але є потрібною умовою її реалізації (будівлі, споруди) [21].

Відповідно до функціонального призначення основні поділяють на виробничі і невиробничі. До виробничих основних засобів відносяться активи, котрі безпосередньо беруть участь в виробничому процесі чи сприяють його реалізації у сфері матеріального виробництва. До невиробничих основних засобів належать засоби, які не беруть участь у виробничому процесі, але перебувають на балансі підприємства [21].

За характером володіння основні засоби поділяються на: власні та орендовані. Перші належать підприємству і формуються за рахунок певного джерела (придбання, безкоштовно отриманні) та відображаються в складі балансу, другі отримані від інших підприємств та організацій на тимчасове користування за договором оренди і не є власністю підприємства.

Відповідно до Положення про облікову політику Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» (додаток А) класифікація основних засобів за групами передбачена Робочим планом рахунків підприємства та чинним законодавством України. Основні засоби Філії «Любешівське лісомисливське господарство» в розрізі груп представлені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

**Основні засоби Філії «Любешівське лісомисливське господарство»
за 2020-2022рр.**

Групи основних засобів	Вартість , тис.грн.			Питома вага, %		
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Будинки, споруди та передавальні пристрої	3976	5364	7204	22,1	20,0	22,8
Машини та обладнання	6846	5880	5993	38,0	22,0	18,9
Транспортні засоби	3080	9292	10900	17,0	34,7	34,4
Інструменти, прилади, інвентар	1066	1842	2580	5,9	6,8	8,1
Інші основні засоби	2886	3930	3133	16,0	14,7	9,9
Малоцінні необоротні матеріальні активи	142	438	1884	1	1,6	5,9
Інші необоротні матеріальні активи	-	6	-	-	0,2	-
Разом	17996	26752	31694	100	100	100

Джерело: сформовано автором за даними фінансової звітності підприємства

Виходячи з даних таблиці 1.3 будинки, споруди та передавальні пристрої протягом аналізованих періодів майже не змінилися та становлять в межах до 22% вартості всіх основних засобів. Найбільшу питому вагу займають транспортні засоби, і їх доля за досліджуваний період збільшилася в два рази. Машини та обладнанням дещо зменшились в порівнянні з 2020 роком, і в середньому протягом 2021-2022 року становлять 20%. Інструменти, прилади, інвентар оновлюються кожен рік і в цілому питома вага до загальної вартості основних засобів складає понад 6%. Малоцінні необоротні матеріальні активи протягом 2020-2021 року становили 1-1,6 % від загальної вартості основних засобів, незначне збільшення відбулося в 2022 році.

Положенням про облікову політику ДП «Ліси України» передбачено, що класифікація основних засобів за групами наведена у Робочому плану рахунків підприємства. Вартісна ознака предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів встановлюється на рівні 20 000 гривень [36].

Важливим аспектом обліку основних засобів є їх оцінка. Оцінка основних засобів – це найефективніший інструмент управління підприємством і його майном. Визначення поточної ринкової вартості активів організації сприяє оптимізації політики управління активами, що забезпечують стійкість поточної виробничої діяльності; підвищує інвестиційну привабливість підприємства, а також надає кращі можливості для грамотного управління виробничими та фінансовими ризиками. До основних нормативних документів, які регулюють питання оцінки основних засобів для ведення бухгалтерського обліку належать: НП(С)БО 7 «Основні засоби» [25], «Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів» [19], Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність» [40]. В бухгалтерському обліку застосовуються різні види оцінок основних засобів (таб.1.4).

Таблиця 1.4

**Види оцінок основних засобів та їх застосування на Філії
«Любешівське лісомисливське господарство»**

Вид оцінки	Зміст оцінки
1	2
Первісна вартість	Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.
Ліквідаційна вартість	Грошові кошти, які будуть отримані при ліквідації (реалізації) основних засобів за вирахуванням витрат пов'язаних з ліквідацією (реалізацією).
Залишкова вартість	Первісна вартість за мінусом накопиченої амортизації.
Справедлива вартість	Сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.
Переоцінена вартість	Відкоригована вартість основних засобів внаслідок дооцінки або уцінки об'єктів основних засобів.
Чиста вартість реалізації	Справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Джерело: згруповано автором на основі джерела додатку А.

В бухгалтерському обліку Філії «Любешівське лісомисливське господарство» основні засоби обліковуються за первісною вартістю. Первісна вартість основних засобів формується залежно від шляхів надходження об'єктів [46]. До первісної вартості об'єкта основних засобів включаються наступні витрати: вартість, що сплачена постачальнику за придбання основного засобу; витрати на доставку, установку, монтаж та налагодження основного засобу; сплачений реєстраційний збір, державне мито; витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; вартість будівельно-монтажних робіт; інші витрати, які напрямую можна прив'язати з доведенням придбаного об'єкта основних засобів до стану, у якому він придатний до експлуатації (див. додаток А).

Слід відмітити що фінансові витрати не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю чи частково за рахунок запозичень, крім тих фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» [24].

В інших випадках надходження основних засобів на досліджуване підприємство оцінюється за справедливою вартістю відповідно до вимог нормативних актів.

Під час проведення модернізації, добудови, реконструкції, дообладнання первісна вартість основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта.

Філія «Любешівське лісомисливське господарство» вправі здійснювати переоцінку основних засобів відповідно до поточної ринкової вартості, у разі якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу, при цьому здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт. Бухгалтер не може самостійно визначити справедливую вартість при переоцінці основних засобів, оскільки потрібна експертна оцінка відповідно до статті 7 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [40]. Така оцінка проводиться професійним оцінювачем та відображається в Звіті про оцінку майна. Виходячи із даних фінансової звітності, зокрема Приміток до

річної фінансової звітності ф.5, Філія «Любешівське лісомисливське господарство» протягом 2020-2022 років переоцінку основних засобів не проводило.

Виходячи з даних бухгалтерських реєстрів на досліджуваному підприємстві найчастіше в оцінці основних засобів використовують первісну вартість і справедливу вартість, а у бухгалтерському обліку визначають ще залишкову вартість.

У Філії «Любешівське лісомисливське господарство» постійно проходить процес оновлення та вибуття основних засобів, від синхронності цих процесів між собою залежить ефективність функціонування підприємства, а також кількість виготовленої продукції, послуг і робіт. Рух основних засобів у Філії «Любешівське лісомисливське господарство» представлена в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Рух основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» у 2020-2022 рр.

тис.грн.

Роки	Залишок на початок року	Надійшло у звітному періоді	Інші зміни за рік	Вибуло у звітному періоді	Залишок на кінець періоду
2020	17069	197	730	-	17996
2021	17996	1267	8073	584	26752
2022	26752	8297	-236	3119	31694

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності підприємства.

Виходячи із даних таблиці 1.5 у досліджуваний період вартість основних засобів, які надійшли на підприємство перевищує вартість вибулих, що позитивно характеризує процес діяльності. Прийнятті управлінські рішення щодо основних засобів є об'єктивно вірними, тобто існує тенденція до розширення виробництва та збільшення виробничих потужностей у Філії «Любешівське лісомисливське господарство».

Висновки до розділу 1

В результаті проведеного дослідження та критичного аналізу думок різних авторів, які працювали над проблемами сутності основних засобів, можна зробити такі висновки:

1. Основні засоби - актуальний та вагомий напрямок обліку, аналізу та контролю. Отримання повної, достовірної та об'єктивної інформації про майно підприємства відіграє велике значення на етапі розвитку ринкових відносин. Аналіз науково-економічної літератури свідчить, що більшість науковців при визначенні та розкритті сутності поняття «основні засоби», звертає увагу на такі критерії, як: наявність матеріальності; призначення, утримання та здача в оренду; строк корисного використання чи операційного циклу, який повинен становити більше року.

2. Визначення поняття «основні засоби» в законодавчо-нормативних документах, які регулюють ведення бухгалтерського обліку в Україні, при встановленні основного критерія віднесення об'єкта до основного засобу є його призначення. У вимогах Податкового кодексу України зазначено, що основні засоби призначаються платником податку виключно для використання в господарській діяльності.

3. В виду різноманітності поглядів щодо трактування основних засобів в законодавчо-нормативних документах та науковій літературі, представлено власне бачення основних засобів як матеріальних активів, очікуваний строк корисного використання більше як один рік або одного операційного циклу, якщо такий цикл перевищує рік як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, вартість яких поступово переноситься на всі створені за їх участі товари, роботи чи послуги, і які сприяють створенню і зростанню ресурсного потенціалу підприємства на інноваційній основі.

4. Необхідною умовою чіткої організації обліку основних засобів визначено їх правильну класифікацію. Класифікація основних засобів є необхідною також для здійснення контролю за станом активів, для своєчасного прийняття рішення про зміну методів нарахування амортизації, списання з

балансового обліку тощо. Основні засоби на досліджуваному підприємстві поділяються на будинки та споруди, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти, прилади та інвентар, інші основні засоби. Вартісна ознака предметів, що входять до складу основних засобів встановлена на рівні 20000 гривень, що забезпечує ефективне їх використання та сприяє покращенню стану сучасного виробництва.

5. Аналіз руху основних засобів за останні три роки вказує на позитивну динаміку, надходження основних засобів на підприємстві (2020 рік – 197 тис.грн., 2021- 1267 тис. грн., 2022 рік – 8297 тис. грн.) перевищує вартість вибулих основних засобів (2020 рік вибуття відсутнє, 2021 – 584 тис. грн., 2022 – 3119 тис. грн), що позитивно характеризує процес діяльності.

6. Важливим аспектом обліку основних засобів є їх оцінка. Застосування оцінки основних засобів за справедливою вартістю використовується на досліджуваному підприємстві як під час надходження об'єктів основних засобів на підприємство, так і при проведенні переоцінки основних засобів, що дає можливість забезпечити достовірну оцінку фінансового стану підприємства, і, як наслідок, підвищує ефективність прийняття управлінських рішень. Неправильна оцінка основних засобів спотворює показники ефективності їх використання і може бути однією із причин низької інвестиційної активності. Обрання методу оцінки основних засобів є актуальним питанням, оскільки в фінансовій звітності підприємства необхідно відображати реальну вартість основних засобів.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Організація і методика обліку наявності та руху основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

Основні засоби становлять значну частину капіталу та відіграють важливу роль у господарській діяльності підприємства, від ефективності, інтенсивності експлуатації та використання основних засобів залежить фінансовий результат господарюючого суб'єкта.

Нині відомо багато підходів до визначення природи основних фондів. Будучи економічною категорією основні фонди являють собою частину основного виробничого капіталу, котрий приймає форму засобів праці і поступово протягом багатьох виробничих циклів переносять власну вартість на виготовлену товарну продукцію [11].

Майно Філії «Любешівське лісомисливське господарство» становлять необоротні активи та оборотні засоби, кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається у балансі підприємства. Майно підприємства є державною власністю і закріплюється за ним на правах повного господарського відання. Філія «Любешівське лісомисливське господарство» володіє, користується та розпоряджається зазначеним майном на свій розсуд, вчиняючи щодо нього будь-які дії, які не суперечать чинному законодавству України.

Матеріально - технічна база є однією із умов динамічного розвитку кожного підприємства, не виключенням є досліджуване підприємство. До матеріально – технічної бази підприємства відносять забезпеченість основними засобами виробництва, наявність складських приміщень, постачання необхідної кількості енергоносіїв, налагодження відповідної системи забезпечення запасів необхідних для санітарного обслуговування лісу, нафтопродуктів, будівельних матеріалів, кормів тощо.

Основними нормативними актами, що регулюють облік основних засобів, на досліджуваному підприємстві є:

НП(С)БО 7 «Основні засоби», [25];

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [19];

Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [16];

Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [31];

Порядок відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями [32];

Положення про облікову політику ДП «Ліси України» (див. додаток А);

Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами ДП «Ліси України», (додаток Б);

Порядок про списання об'єктів державної власності [35];

Порядок списання з балансу багатоквартирних будинків [34];

Типові форми з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання [43];

Робочий план рахунків ДП «Ліси України» (додаток В).

З втратою чинності наказу Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку», який затверджував типові форми первинного обліку щодо основних засобів, бухгалтери самостійно розробляють первинні документи з обліку основних засобів з дотриманням реквізитів первинних документів, як це вимагає Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [30] та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [19]. В наказі Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» [43] в п. 6 розділу I зазначається, що типові форми з обліку та списання основних засобів можуть застосовуватися юридичними особами, незалежно від їх організаційно-правових

форм і форм власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Виходячи з вище викладеного, ДП «Ліси України» з метою єдиних підходів до організації достовірного обліку та якісного первинного обліку основних засобів було розроблено Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами ДП «Ліси України» (додаток Б) та затверджені первинні документи для руху основних засобів в лісомисливських господарствах.

Бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечувати своєчасне та правильне документальне оформлення на рахунках бухгалтерського обліку інформацію про:

- надходження, переміщення, вибуття, оцінку та переоцінку основних засобів;
- нараховану амортизацію основних засобів за звітний період та їх зносу з початку корисного використання»;
- визначення витрат на ремонт, поліпшення, технічний огляд для основних засобів пов'язаний з підтримкою їх у робочому стані;
- визначення фінансових результатів від реалізації або вибуття основного засобу та відображення даної інформації при складанні звітності [19].

Для здійснення поточного бухгалтерського обліку, складання звітності, забезпечення контролю за дотриманням фінансової дисципліни на досліджуваному підприємстві виділено окремий структурний підрозділ – відділ економіки, бухгалтерського обліку та фінансів.

В Положенні про облікову політику ДП «Ліси України» (додаток А) облік введення основних засобів розглядається в 4 розділі «Необоротні активи де: 4.1. Основні засоби; 4.2. Визнання основних засобів; 4.3. Проведення інвентаризації; 4.4. Переоцінка; 4.5. Амортизація основних засобів; 4.6. Зменшення корисності основних засобів; 4.7. Вибуття основних засобів; 4.8. Розкриття інформації про основні засоби у примітках до фінансової звітності.

Первинний облік з наявності та руху основних засобів в Філії «Любешівське лісомисливське господарство» є відправною точкою обліку

основних засобів. На досліджуваному підприємстві наявність та рух основних засобів оформляються наступними документами, що є додатками до Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами ДП «Ліси України» (див. додаток Б):

- Акт введення в експлуатацію основних засобів;
- Акт приймання-передачі основних засобів;
- Акт внутрішнього переміщення основних засобів;
- Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів;
- Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів;
- Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів;
- Інвентарна картка групового обліку основних засобів;
- Акт приймання- передачі;
- Відомості про об'єкти державної власності, що пропонуються до списання;
- Акт інвентаризації об'єктів державної власності, що пропонуються до списання;
- Акт технічного стану майна;
- Акт списання основних засобів (часткової ліквідації);
- Акт списання транспортних засобів;
- Звіт про списання об'єктів державної власності;
- Інформація про майно, яке не використовується, моральне застаріле та фізично зношене, первісною (переоціненою) вартістю більше як 50 тис гривень;
- Акт про списання багатоквартирного будинку з балансу.

Шляхами надходження основних засобів на підприємство є: придбання за плату, безоплатне отримання, створення та виготовлення власними силами, оренда, зарахування на баланс, неохоплених обліком основних засобів [12].

Придбання основних засобів за плату Філією «Любешівське лісомисливське господарство» представлено на рис. 2.1.

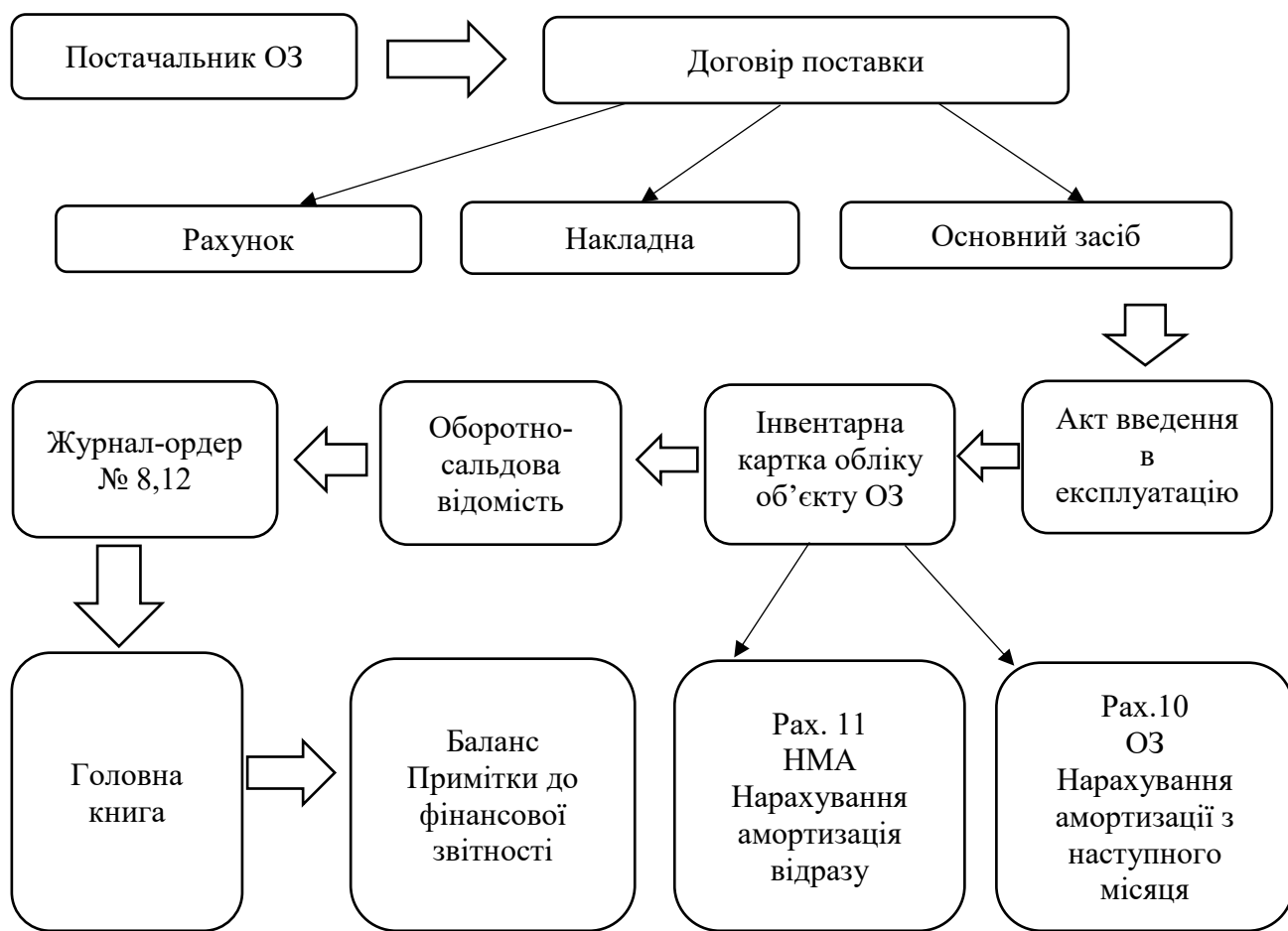

Рис. 2.1. Схема обліку основних засобів на Філії «Любешівське лісомисливське господарство»

Джерело: складено автором на основі даних підприємства.

В Філії «Любешівське лісомисливське господарство» створена постійно діюча комісія з приймання-передачі, ведення в експлуатацію основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, а також для встановлення факту непридатності майна і неможливості його використання іншим чином для оформлення документів по списанню майна (комісія по списанню майна).

Основні засоби визначаються активом після їх введення в експлуатацію та зараховуються на баланс підприємства на підставі Акта введення в експлуатацію (додаток Г), який застосовується для оформлення господарських операцій при придбанні, створенні, виготовленні та безоплатному отриманні основних засобів. Після перевірки Акта введення в експлуатацію основних засобів за формою та змістом відділ економіки, бухгалтерського обліку та фінансів Філії

«Любешівське лісомисливське господарство» відображає інформацію в облікових регістрах бухгалтерського обліку.

Акт приймання-передачі основних засобів Філією «Любешівське лісомисливське господарство» застосовується для оформлення операцій з безоплатного отримання та передачі основного засобу.

Для внутрішнього переміщення основних засобів в межах Філії, лісовими офісами, структурними підрозділами та ДП «Ліси України» використовується Акт внутрішнього переміщення основних засобів (додаток Д). Акт складає матеріально відповідальна особа, що передає цінності у трьох примірниках, підписується матеріально відповідальними особами, яка передає і та що приймає, а також головним бухгалтером. Акт залишається у кожної сторони, що завізувала даний документ.

Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів та Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів використовується Філією «Любешівське лісомисливське господарство» для відображення господарської операції з передачі та приймання основних засобів на (або після) ремонту реконструкцію чи модернізації.

Приймаючи рішення про списання основних засобів в Філії «Любешівське лісомисливське господарство» керується Порядком списання об'єктів державної власності [35], Положенням про облікову політику ДП «Ліси України» (див. додаток А), Положенням про документальне оформлення операцій з основними засобами ДП «Ліси України» (див. додаток Б). При списанні основних засобів у склад комісії обов'язково включають представників Департаменту безпеки та лісових офісів ДП «Ліси України» (за згодою) та надсилають копію наказу Департаменту фінансів ДП «Ліси України» про створення комісії протягом 10 днів з дати наказу.

Списанню підлягає морально застаріле чи фізично зношене, непридатне для подальшого використання або майно, яке економічно недоцільно відновлювати, а також якщо об'єкт основних засобів в установленому порядку не може бути відчужений або безоплатно переданий [35]. Тобто, основний засіб

не відповідає критеріям визнання активом, відсутність жодних економічних вигід в майбутньому від його використання.

Визначення непридатності основних засобів встановлює постійно діюча комісія Філії «Любешівське лісомисливське господарство», до складу якої входить представник з ДП «Ліси України. Щоб визначити непридатність об'єкта основного засобу комісія проводить: інвентаризацію основних засобів, які пропонуються до списання; огляд технічного стану об'єкту, встановлює причини списання чи можливості щодо реалізації або відновлення. За результатами роботи складається протокол засідання комісії та надаються висновки щодо об'єкта основного засобу, що підлягаю списанню з балансу підприємства.

Для списання майна первісною вартістю більше як 50 тис гривень, необхідно отримати дозвіл на списання даного майна від суб'єкта управління – Державного агентства лісових ресурсів України. З метою отримання дозволу керівник досліджуваного підприємства готує проєкт звернення на Державне агентство лісових ресурсів України за підписом директора ДП «Ліси України». До листа звернення надаються наступні документи: техніко-економічне обґрунтування необхідності списання майна; відомості про майно, яке комісія запропонувала списати; акт інвентаризації такого майна; акт технічного стану; відомість про наявність обтяжень чи обмежень стосовно розпорядження цього майна; відомості про земельну ділянку, на якій розташоване нерухоме майно; відомості про об'єкти незавершеного будівництва; відомості про вчинення дій, спрямованих на визначення можливості застосування інших способів управління щодо нерухомого майна, об'єктів незавершеного будівництва; документи, на підставі яких здійснюється будівництво або реконструкція чи технічне переоснащення діючих об'єктів; висновок спеціалізованої організації про технічний стан об'єкта нерухомості, що пропонується до списання, із визначенням витрат, необхідних для відновлення такого об'єкта [35]. У разі погодження рішення про списання майна, суб'єкт господарювання видає наказ, а у разі відмови - повідомляє листом філію.

Списання основних засобів, які повністю амортизовані, крім нерухомого майна, об'єктів незавершеного будівництва первісна (переоцінена) вартість яка менше 50 тис гривень здійснюється за рішенням керівника Філії «Любешівське лісомисливське господарство» [35].

Аналітичний облік основних засобів ведеться за кожним об'єктом основних засобів. Основні засоби, які рахуються на балансі Філії «Любешівське лісомисливське господарство» закріплені за матеріально відповідальними особами з якими укладені договори про повну матеріальну відповідальність. На кожен об'єкт основного засобу відкрита інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів (додаток Е) в одному примірнику та заповнена на підставі Акта введення в експлуатацію основних засобів, Акта приймання-передачі основних засобів та інших первинних документів з присвоєнням інвентарного номера. За досліджуваний період розбіжностей в присвоєнні інвентарного номера з вимогами чинного законодавства та вимогами облікової політики Філії не виявлено. В інвентарну картку вноситься назва об'єкта, інвентарний номер, рік випуску, паспорта, місцезнаходження об'єкта, первісна та ліквідаційна вартість, нарахована амортизація.

Узагальнені дані аналітичного обліку основних засобів відображені в оборотно-сальдових відомостях, в якій відображено дебетові та кредитові обороти руху основних засобів за субрахунками та залишки на початок та кінець періоду. Обороти і залишки за рахунками щомісяця звіряються з даними синтетичного обліку.

Для синтетичного обліку основних засобів Робочим планом рахунків Філії «Любешівське лісомисливське господарство» передбачені рахунки: 10 «Основні засоби» і 11 «Інші необоротні активи», спільне сальдо загальною сумою за статтею «Основні засоби». Рахунок 15 «Капітальні інвестиції» призначений для обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних активів та має наступні субрахунки щодо основних засобів: 1521 «Придбання основних засобів», 1522 «Виготовлення основних засобів» (див. додаток В).

Надходження основних засобів у Філію «Любешівське лісомисливське господарство» в основному здійснюються на підставі договорів з постачальниками на придбання об'єктів основних засобів або шляхом безкоштовного надходження об'єктів основних засобів від ДП «Ліси України». Відображення таких операцій в бухгалтерському обліку досліджуваного підприємства подано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Відображення в бухгалтерському обліку надходження основних засобів в Філії «Любешівське лісомисливське господарство»

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Регістр обліку
	Дебет	Кредит	
Надходження основного засобу придбаного за плату			
Оприбуткування об'єкта основного засобу	1521	631	Журнал ордер 9
Відображено суму ПДВ	641	631	Журнал ордер 9
Відображено суму витрат, понесену з придбанням основного засобу	1521	631	Журнал ордер 9
Введено об'єкт основного засобу в експлуатацію	10	1521	Журнал ордер 12
Виготовлення об'єкта основного засобу власними силами			
Витрати по придбанню	1522	20	Журнал ордер 7
Введено об'єкт основного засобу в експлуатацію	10	1522	Журнал ордер 12
Безоплатні отримані основні засоби			
Отримано об'єкт основного засобу безкоштовно	10	424	Журнал ордер 10
Визнано дохід від безоплатно отриманих основних засобів	424	745	Журнал ордер 11
Інші операції			
Надходження об'єктів основних засобів до статутного капіталу	10	46	Журнал ордер 10
Дооцінка основних засобів	10	423	Журнал ордер 10
Оприбутковані лишки основних засобів, виявлених в результаті інвентаризації	10	746	Журнал ордер 11

Джерело: складено автором на підставі регістрів бухгалтерського обліку підприємства.

Вибуття основних засобів на досліджуваному підприємстві та відображення на рахунках бухгалтерського обліку наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Відображення в бухгалтерському обліку вибуття основних засобів в
Філії «Любешівське лісомисливське господарство»**

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Регістр обліку
	Дебет	Кредит	
Списано суму нарахованого зносу по ліквідованих чи переданих об'єктах основного засобу	131	10	Журнал ордер 8
Списана залишкова вартість об'єкта основного засобу	976	10	Журнал ордер 8
Списано безоплатно передані іншим юридичним особам об'єкт основного засобу за залишковою вартістю	976	10	Журнал ордер 8

Джерело: складено автором на підставі регістрів бухгалтерського обліку підприємства.

Філією «Любешівське лісомисливське господарство» застосовується журнально-ордерна форма із використанням автоматизованого способу ведення обліку.

Для узагальнення інформації про рух основних засобів та зносу складається журнал-ордер № 8, (додаток Ж), має наступні розділи:

- відомість за місяць в якій відображено вид діяльності, найменування і групи основних засобів, рахунки, залишок на початок року, надходження основних засобів з початку року, в т. ч. від введення в експлуатацію об'єктів основних засобів, вибуття основних засобів з початку року, в т. ч. ліквідованих, залишок на кінець звітного періоду;

- рух основних засобів за місцем зберіганням в якому відображено група, найменування, рахунок основних засобів, підрозділ, залишок на початок року, надійшло і вибуло з відповідних місць зберігання за звітний місяць, залишок на кінець звітного періоду;

- знос необоротних активів за місяць в розрізі рахунків витрат та нарахованого зносу рахунок;
- знос за рахунками необоротних активів за місяць де відображені рахунки основних засобів 103, 104, 105, 106, 109 та сума зносу;
- рух необоротних активів по видах діяльності за місяць, який складається з рахунків, виду діяльності, залишок на початок року, надійшло та вибуло за місяць, залишок на кінець звітного періоду.

Журнал-ордер № 12 (додаток 3), використовується для відображення капітальних інвестицій. В першому розділі відображається об'єкт придбаного, виготовленого та модернізованого основного засобу за дебетом рахунків 1521 «Придбання основного засобу», 1522 «Виготовлення та модернізація основних засобів» за кредитом рахунка 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», в другому розділі відображається введення об'єктів основних засобів в експлуатацію за дебетом рахунка 10 «Основні засоби», кредит рахунка 151 «Капітальні інвестиції».

Для обліку виробничих запасів використовують журнал-ордер форми лісомисливського господарства № 7, для розрахунків з постачальниками та покупцями журнал-ордер № 9, для узагальнення інформації про рух власного капіталу та забезпечення зобов'язань за рахунками 40, 41, 42, 47, 48 журнал-ордер № 10.

Записи в журнал-ордер здійснюють на підставі первинних документів, в кінці місяця підсумкові дані за рахунками переносяться до Головної книги. Головна книга використовується для узагальнення місячних даних журналів-ордерів і перевірки правильності облікових записів та складання фінансової звітності.

В фінансову плані Філії «Любешівське лісомисливське господарство», «Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки» [33] в розділі IV «Капітальні інвестиції» в рядку 4000 «Капітальні інвестиції» відображені обсяги інвестицій, в рядку 4020 «Придбання (виготовлення)

основних засобів», в рядку 4050 «Модернізація, модифікація добудова, дообладнання, реконструкція». В розділі VI «Джерела капітальні інвестиції» відображена інформація в розрізі джерел фінансування за кварталами та з пооб'єктним розшифруванням статей. Даний Фінансовий план досліджуваного підприємства обов'язково погоджується з ДП «Ліси України. Зазначені обсяги інвестицій відповідають інвестиційному плану підприємства на відповідний період.

У Звіті про виконання фінансового плану досліджуваного підприємства в розділі IV «Капітальні інвестиції» відображена інформація про виконання показників фінансового плану щодо основних засобів в рядку 4000 «Капітальні інвестиції» відображені обсяги інвестицій, в рядку 4020 «Придбання (виготовлення) основних засобів», в рядку 4050 «Модернізація, модифікація добудова, дообладнання, реконструкція». Витрати на капітальні інвестиції відображені без податку на додану вартість. Крім того в пояснювальній записці до Звіту про виконання фінансового плану міститься детальна інформація з пооб'єктним розшифруванням основних засобів та їх вартістю.

В фінансовій звітності Філії «Любешівське лісомисливське господарство» основні засоби та капітальні інвестиції відображенні в Балансі (Звіт про фінансовий стан) ф.1 розділ I «Необоротні активи» в рядках 1005 «Незавершені капітальні інвестиції», 1010 «Основні засоби», 1400 «Зареєстрований (пайовий) капітал». В Примітках до річної фінансової звітності ф.5 у розділі II «Основні засоби» в цьому розділі наводяться дані про основні засоби за звітний період, у тому числі залишки на початок року, надходження і вибуття протягом року, проведені переоцінки (дооцінка/уцінка), інші зміни. Також показують орендовані основні засоби (за фінансовою та оперативною орендою) і залишок на кінець року первісної (переоціненої) вартості. Розділ III «Капітальні інвестиції» в цьому розділі передбачає розкриття інформації про суми капітальних інвестицій, тобто про витрати на придбання або виготовлення основних засобів за рік, і про їх залишок на кінець року.

Отже, враховуючи вище викладене, можна дійти висновку, що правильна організація бухгалтерського обліку, дає змогу точно, достовірно і своєчасно відображати в обліку всі господарські операції, які пов'язані з об'єктами основних засобів. Це, в свою чергу, впливає на виробничу-господарську діяльність підприємства, підвищуючи її ефективність. До основних внутрішніх документів, що визначають ведення обліку на дослідженому підприємстві слід віднести Положення про облікову політику ДП «Ліси України» та Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами ДП «Ліси України», в яких описується всі суттєві аспекти відображення операцій з основними засобами.

2.2. Організація і методика обліку зносу та амортизації основних засобів

Сучасний процес виробництва безпосередньо залежить від якості використовуваного обладнання, віку основних засобів, задіяних у виробничому процесі та від їх технічного стану. У зв'язку з цим важливим є не лише стимулювання процесу оновлення обладнання, а й справедлива оцінка ключових показників, що характеризують ступінь відтворення основних засобів та ефективність управління майном.

В процесі експлуатації основних засобів підприємством, вони поступово втрачають свою первісну вартість у результаті зносу. Знос основних засобів – сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання [5]. Знос основних засобів поділяють на:

- фізичний знос (участь основних засобів у робочих процесах; його величина буде залежати від обсягу виконаних робіт, кількості годин роботи тощо). Даний вид зносу є головною причиною втрати основними засобами своєї споживчої вартості;
- моральний знос (у зв'язку з технічним прогресом, за якого менш продуктивні об'єкти основних засобів (автомашини, верстати, обладнання ті ін.) замінюються більш досконалішими, з високою продуктивністю, ступенем

надійності у використанні, здатними більшою мірою полегшувати і зберігати живу працю тощо) [41].

Для обліку зносу в бухгалтерському обліку передбачений субрахунок 131 «Знос основних засобів» на якому узагальнюється інформація про суму зносу тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби» (див. додаток В).

Основним джерелом відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування, а об'єктом амортизації виступають основні засоби, крім землі [42].

Амортизація – це системний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання [25].

Порядок нарахування амортизації основних засобів визначається, НП(С)БО 7 «Основні засоби» [25] та Положенням про облікову політику підприємства (див. додаток А), а для цілей оподаткування - Податковим кодексом України [29].

Виходячи із НП(С)БО 7 «Основні засоби» [25] амортизація основних засобів нараховуватися із застосуванням таких методів: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого та може застосовувати мінімально допустимі строки корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством.

Метод нарахування амортизації підприємство обирає самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання [25]. Відповідно до Положення про облікову політику ДП «Ліси України» (див. додаток А), яким керується Філія «Любешівське лісомисливське господарство» амортизація нараховується із застосуванням прямолінійного методу з врахуванням строків корисного використання основних засобів. Нарухування здійснюється щомісячно. Строки корисного використання об'єктів основних засобів на досліджуваному підприємстві визначені на рівні мінімальних строків, які визначені Податковим кодексом України, крім групи 5 - транспортні засоби.

Згідно вимог чинного законодавства та Положення про облікову політику ДП «Ліси України» нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. Амортизація не нараховується на об'єкти, які не веденні в експлуатацію або уже не використовуються, а також у зв'язку з проведення реконструкції, модернізації, консервації, дообладнання, добудову (див. додаток А).

Розрахунок амортизації основних засобів формується за допомогою бухгалтерської програми ВАФ «Управління лісогосподарським підприємством для України». Для оформлення нарахованої суми амортизації основних засобів використовують Розрахунок амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) (додаток К), і відображають за дебетом рахунків витрат 2323 «Інші витрати по лісовому господарству», 2351 «Допоміжне виробництво», 236 «Обслуговуючі господарства», 911 «Загальновиробничі витрати», 912 «Витрати на утримання та експлуатацію машин та обладнання», 92 «Адміністративні витрати» та збільшенням суми зносу за кредитом рахунка 131 «Знос основних засобів». За дебетом рахунка 13 «Знос основних засобів» показують зменшення суми зносу при ліквідації чи іншому вибутті основних засобів. В даній відомості вказано найменування об'єктів основних засобів, інвентарний номер, спосіб нарахування амортизації, матеріально відповідальна особа, підрозділ, дата введення в експлуатацію, документ на підставі якого об'єкт основного засобу введено в експлуатацію, первісна вартість, збільшення або зменшення вартості, нарахована амортизація, залишкова вартість.

Сума зносу основних засобів зараховується на збільшення витрат [25] і відображається наступними бухгалтерськими записами на рахунках Філії «Любешівське лісомисливське господарство» (таблиця 2.4)

Таблиця 2.4

**Кореспонденція рахунків із нарахування амортизації Філії
«Любешівське лісомисливське господарство»**

Господарська операція	Кореспондуючі рахунки		Регістр обліку
	Дебет	Кредит	
Нараховано амортизацію об'єктів призначення:			
виробничого	2323, 2351, 236	131	Відомість по амортизації, журнал-ордер № 8
загальновиробничого	911, 912		
адміністративного	92		

Джерело: складено автором на підставі реєстрів бухгалтерського обліку підприємства.

На підставі відомості амортизації основних засобів, нарахована амортизація відображається в Інвентарній картці обліку об'єкта основних засобів та в журналі-ордері № 8.

В фінансовій звітності Філії «Любешівське лісомисливське господарство» нарахована амортизація та знос відображені у:

1. Балансі (Звіт про фінансовий стан) ф.1 в рядку 1012 «Знос», що відповідає накопиченій амортизації, яка відображена в Головній книзі за кредитовими залишками субрахунків 131 «Знос основні засоби» 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів» на початок і кінець року;

2. Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ф.2 в розділі I «Фінансові результати» в рядках 2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)», 2130 «Адміністративні витрати», 2150 «Витрати на збут», 2180 «Інші операційні витрати», розділ III «Елементи операційних витрат» рядок 2515 «Амортизація» відповідають кредитовому залишку рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»;

3. Примітках до річної звітності ф.5 нарахована амортизація за звітний рік за кожною групою основних засобів. Сума амортизації відповідає Відомості амортизації основних засобів та даним Головної книги Філії «Любешівське лісомисливське господарство». В розділі XIII «Використання амортизаційних відрахувань» відображені амортизаційні відрахування за звітний рік. З метою

контролю за амортизаційними відрахуваннями доцільно було б внести зміни в даний розділ шляхом внесення рядку «за аналогічний період попереднього року», що дасть можливість здійснювати аналіз та порівняння за використанням амортизаційних відрахувань, а користувачам отримувати інформацію про відтворення основних засобів на підприємстві для прийняття управлінських рішень. Вирішити цю проблему можливо шляхом внесенням змін в НП(С)БО 7 «Основні засоби». На рівні підприємства дану інформацію можна відображати в пояснювальній записці до фінансової звітності.

Вплив амортизації на собівартість продукції представлено в калькуляції лісоматеріалів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» на прикладі сосни класу якості -В, D-20-24 (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

**Калькуляція собівартості продукції базового (еталонного)
асортименту лісоматеріалів круглих (сосна, клас якості -В, D-20-24)**

№ з/п	Статті витрат	Вартість, за 1м³, грн.	Частка, %
1	2	3	4
1	Сировина і матеріали	171,35	15,2
2	Покупні матеріали, комплектуючі вироби, напівфабрикати і послуги промислового характеру	6,50	0,6
3	Паливо та енергія на технологічні цілі	31,00	2,8
4	Основна заробітна плата	81,74	7,3
5	Додаткова заробітна плата	8,17	0,7
6	Відрахування на соціальні заходи	19,78	1,8
7	Амортизаційні витрати на утримання і експлуатацію устаткування	15,70	1,4
8	Загальновиробничі (цехові) витрати	205,00	18,2
9	Витрати на лісогосподарські роботи і послуги, виконані за власні кошти	48,56	4,2
10	Виробнича собівартість	587,80	52,2
11	Адміністративні витрати	175,00	15,6
12	Витрати на збут	32,00	2,8
13	Всього витрати	794,80	70,6
	Прибуток	142,70	12,7
	Рентабельність, %	18,0	-
	Оптова ціна	937,50	83,3
	ПДВ 20%	187,50	16,7
	Вільна відпускна ціна	1125,00	100

Джерело: складено автором на основі реєстрів базового підприємства

Розглянувши калькуляцію собівартості продукції базового (еталонного) асортименту лісоматеріалі круглі Філії «Любешівське лісомисливське господарство», можна зробити висновок, що частка амортизації становить 1,4% із 70,6 % всіх витрат включених до вартості 1 м³ сосни. Ця сума витрат в майбутньому може бути витрачена на відновлення та поповнення основних засобів досліджуваного підприємства.

Таким чином, амортизація є важливою складовою облікового процесу підприємства. В організації бухгалтерського обліку руху основних засобів від правильно встановлених строків корисного використання залежить нарахування амортизації, а це в свою чергу впливає на результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Облік і контроль за правильністю та своєчасністю нарахування амортизації потрібно здійснювати постійно.

2.3. Інформаційні технології обліку та управління основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

Ринок вимагає швидких, точних та своєчасних управлінських рішень, прийняття яких можливе прискорити та спростити, використовуючи сучасні цифрові технології у вигляді спеціалізованих програм бухгалтерського обліку.

Для автоматизації бухгалтерського обліку Філія «Любешівське лісомисливське господарство» використовує програму ВАР «Управління лісогосподарським підприємством для України» (далі за текстом ВАР) дане програмне забезпечення використовують всі підприємства лісового господарства України.

Усі документи, які потрібні бухгалтерам для роботи з основними засобами знаходяться в розділі «Основні засоби і нематеріальні активи» та складаються з наступних підрозділів «Надходження основних засобів»; «Облік основних засобів»; «Амортизація основних засобів»; «Вибуття основних засобів» зображено на рис. 2.6.

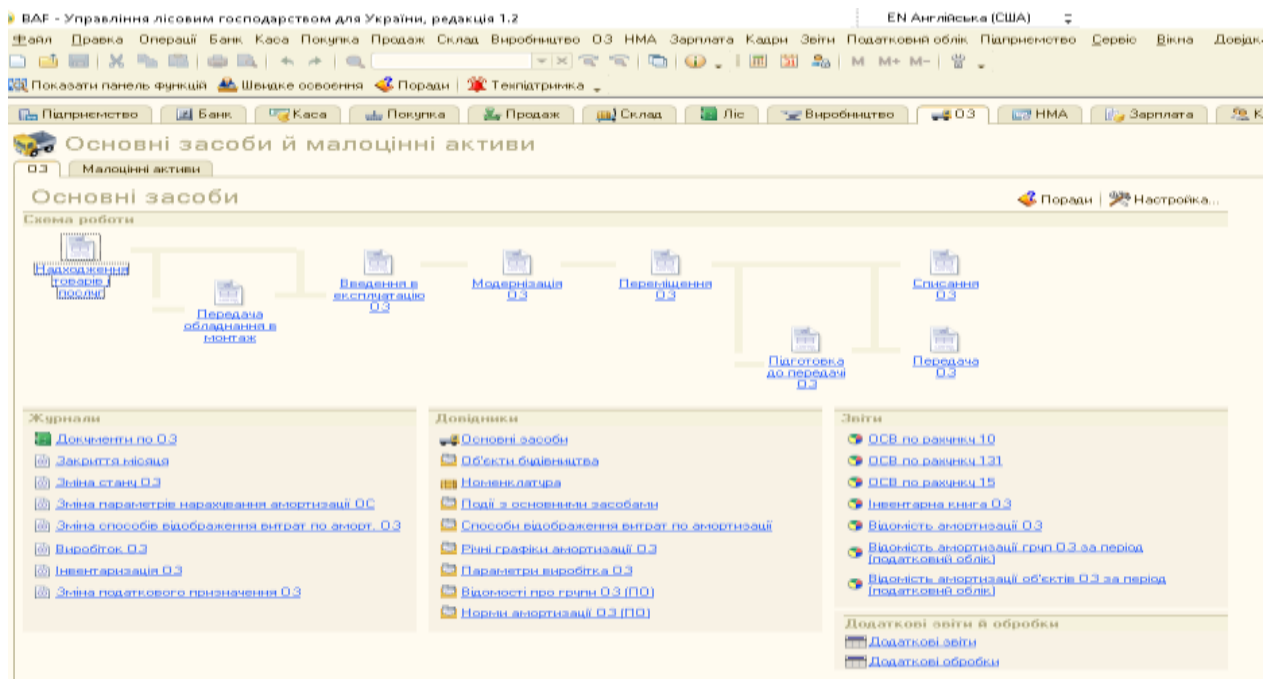

Рис. 2.6. Розділ основні засоби і нематеріальні активи в програмі BAF.

Джерело: розроблене автором в програмі BAF.

Платформа BAF призначена для розробки прикладних рішень з ведення бухгалтерського, управлінського, фінансового обліку на підприємстві. Система BAF масштабована, що дозволяє працювати декільком користувачам одночасно, санкціонувати створенню різноманітних звітів для аналізу, деталізувати та групувати інформацію [28].

Відображення операцій з надходження основних засобів у разі придбання об'єкта основного засобу відповідно до укладеного договору на закупівлю проводиться за допомогою документа «Надходження товарів і послуг (створення)» з видом операції «Устаткування» та «Об'єкти будівництва» [20]. У типовій конфігурації програми BAF в розділі «Устаткування» відображаються матеріальні активи, що придбані з метою використання активу як окремого об'єкта основного засобу з використанням рахунка 1521 «Придбання основних засобів»; «Об'єкти будівництва» - відображаються всі витрати, які пов'язані з виготовлення, монтажем, модернізацію основного засобу, тобто витрати, які формують вартість майбутнього активу та знаходять своє відображення на рахунку 1522 «Виготовлення основних засобів».

відповідальну особу, податкове призначення основного засобу, рахунок обліку, термін корисного використання, метод нарахування амортизації, спосіб відображення витрат на амортизацію рис. 2.8.

BAF - Управління лісовим господарством для України, редакція 1.2

EN Англійська (США)

Підприємство Банк Каса Покупка Продаж Склад Виробництво ОЗ НМА Зарплата Кадри Зейти Податковий облік Підприємство Сер

Показати панель функцій Швидко освоєння Поради Техпідтримка

Введення в експлуатацію ОЗ: 2022 р.

Дії: Додати

Введення в експлуатацію ОЗ: Устаткування. Проведено

Операція: Дії: Додати

Номер: ЛШ000000029 від: 29.06.2022 11:21:52 Наказ:

Організація: ДП "Любешівське ЛМГ" Відповідальний: Домальчук Наталя

Основні засоби Загальні відомості Облікові дані Додатково Конісія

Склад: Завгосп ДП "Любешівське ЛМГ" Устаткування: Мотоцикл ХУ 125-22D (COLT 125)

Рахунок інвестицій: 1521

Податкове призначення: Опод. ПДВ

Основні засоби

№	Код	Основний засіб	Інв. №
1	ША0007250	Мотоцикл ХУ 125 - 22D (COLT 125)	ША0007250

Коментар: Залізницьке Швайко В. В.

Форма ОЗ-1 Друк ОК Записати Закрити

Рис. 2.8. Акт введення в експлуатацію основного засобу розроблено за допомогою програми BAF.

Джерело: розроблене автором в програмі BAF.

Аналітичний облік основних засобів ведеться за матеріально відповідальними особами і місцем зберігання. Дана інформація відображається в звітах «Інвентарна книга основних засобів» та «Відомості амортизації основних засобів».

Нарахування амортизації Філією «Любешівське лісомисливське господарство» здійснюється щомісячно документом «Закриття місяця» з відміткою «Нарахування амортизації основних засобів». Крім того амортизація нараховується при передачі основного засобу або при його списанні. Основні параметри для нарахування амортизації вказуються при введенні об'єкта в експлуатацію, але їх можливо змінити коли відбувається модернізація, ремонт

або консервація основного засобу за допомогою документів «Модернізація і ремонт основних засобів», «Зміна параметрів амортизації основних засобів», «Зміна графіків» рис. 2.9.

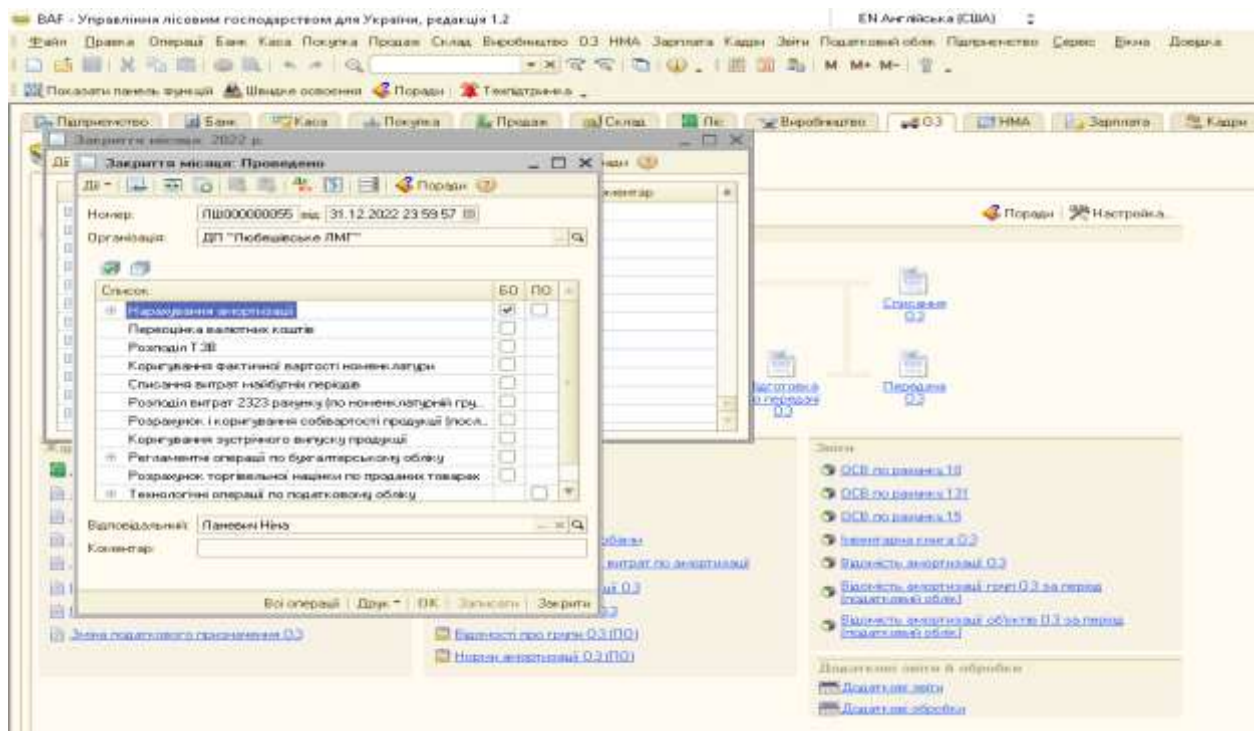

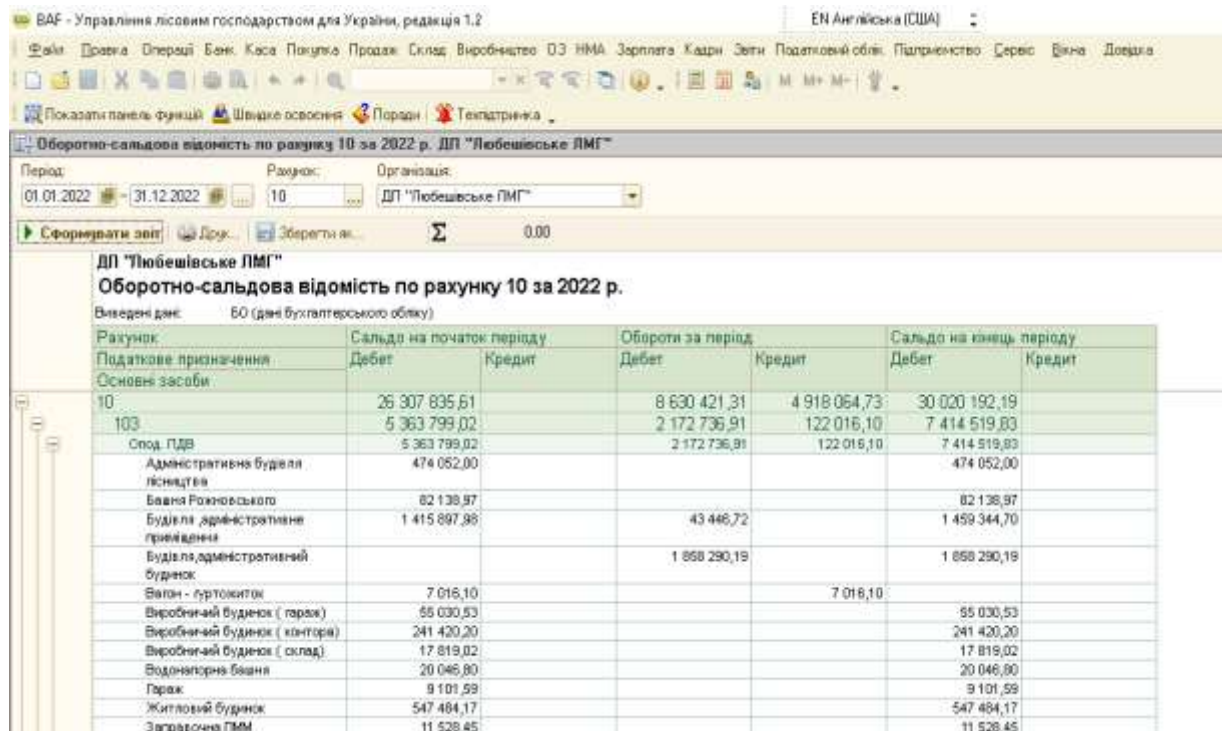
Рис. 2.9. Нарахування амортизації розроблено за допомогою програми BAF.

Джерело: розроблене автором в програмі BAF.

На основі відомості нарахування і розподілу амортизаційних відрахувань бухгалтер перевіряє правильність формування сум нарахованої амортизації та віднесення амортизаційних витрат на бухгалтерські рахунки, здійснюється аналіз і контроль нарахованої амортизації.

З метою перевірки правильності відображення в обліку основних засобів в програмі BAF бухгалтерами Філії «Любешівське лісомисливське господарство» створюється оборотно-сальдова по субрахунках, дана операція відображається за допомогою документа «Звіти - оборотно-сальдова відомість» і заповнюється автоматично по залишках. Даний документ формує рух основних засобів, у разі виявлення відхилень. Можна виконати наступні операції: прийняти до обліку основні засоби, що введені в експлуатацію, списати актив на підставі акту

списання основного засобу та змінити місцезнаходження основного засобу або матеріально відповідальну особу рис. 2.10.

BAF - Управління лісовим господарством для України, редакція 1.2

EN Англійська (США)

Файл Правка Операції Банк Каса Покупка Продаж Склад Виробництво ОЗ НМА Зарплата Кадри Зали Податковий облік Підприємство Сервіс Вікна Довідка

Показати панель функцій Швидко освоєння Поради Техпідтримка

Оборотно-сальдова відомість по рахунку 10 за 2022 р. ДП "Львівське ЛМГ"

Період: 01.01.2022 - 31.12.2022 Рахунок: 10 Організація: ДП "Львівське ЛМГ"

Сформувати звіт Док Зберегти як: 0.00

ДП "Львівське ЛМГ"

Оборотно-сальдова відомість по рахунку 10 за 2022 р.

Виведені дані: 60 (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Податкове призначення						
Основні засоби						
10	26 307 835,61		8 630 421,31	4 918 054,73	30 020 192,19	
103	5 363 799,02		2 172 736,91	122 016,10	7 414 519,83	
Спод. ПДВ	5 363 799,02		2 172 736,91	122 016,10	7 414 519,83	
Адміністративна будівля	474 052,00				474 052,00	
Будівля Рокитського	82 138,97				82 138,97	
Будівля адміністративне призначення	1 415 897,98		43 446,72		1 459 344,70	
Будівля адміністративний будинок			1 858 290,19		1 858 290,19	
Вагон - гуртожиток	7 016,10			7 016,10		
Виробничий будинок (гараж)	55 030,53				55 030,53	
Виробничий будинок (контора)	241 420,20				241 420,20	
Виробничий будинок (склад)	17 819,02				17 819,02	
Водонапірна башта	20 046,90				20 046,90	
Гараж	9 101,59				9 101,59	
Житловий будинок	547 484,17				547 484,17	
Заправочна ПММ	11 528,45				11 528,45	

Рис. 2.10. Оборотно-сальдова відомість розроблено за допомогою програми BAF.

Джерело: розроблене автором в програмі BAF.

Списання основних засобів у зв'язку з моральним чи фізичним зносом відображається в програмі за допомогою документа «Списання основних засобів» документ заповнюється напівавтоматично, спочатку заповнюється перелік об'єктів основних засобів, потім за кнопкою «Заповнити - для списку основних засобів» заповнюються облікові дані в тому числі і нарахована амортизація, на вкладці «Додатково» вказуються параметри списання, а саме рахунок та аналітика витрат, причина списання заповнюється самостійно, причини списання вказані в довіднику. Нарахування податкових зобов'язань під час списання основних засобів відображається документом «Податкова накладна» з видом операції «Умовний продаж» створений на підставі документа «Списання основних засобів» рис.2.11.

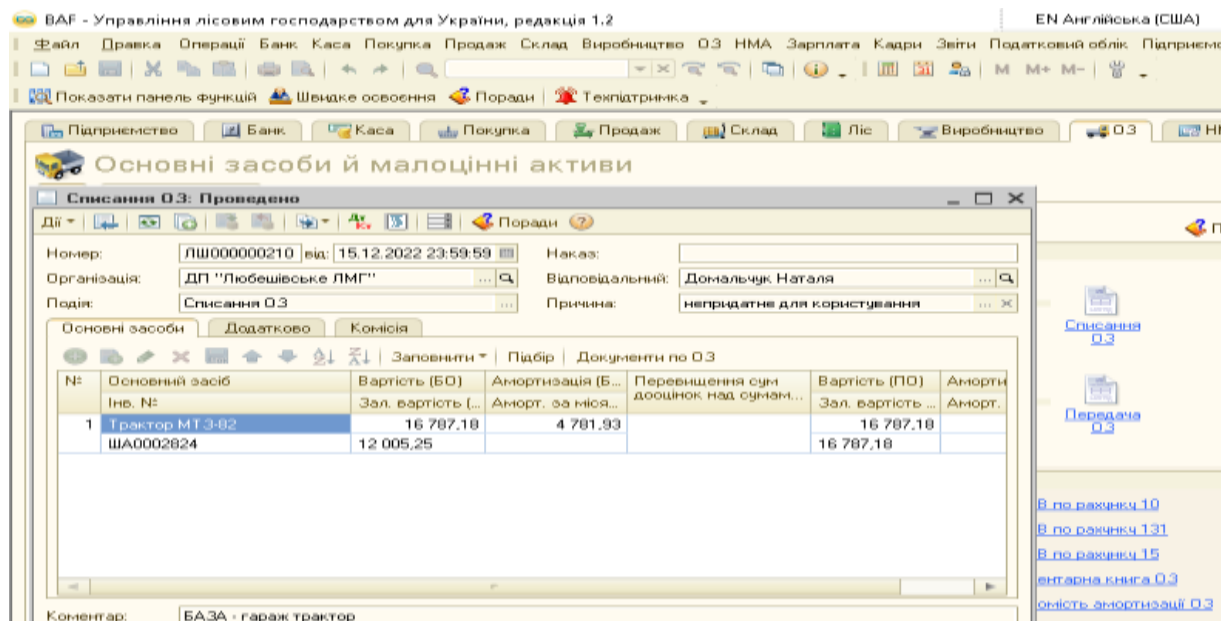

Рис. 2.11. Списання основних засобів розроблено за допомогою програми BAF.

Джерело: розроблене автором в програмі BAF.

Отже, розглянувши програму BAF, яку використовують для автоматизованого обліку Філією «Любешівське лісомисливське господарство» можна дійти висновку, що даний продукт адаптований та налаштований для фінансово-господарської діяльності ДП «Ліси України». Але самостійне налаштування програм безпосередньо бухгалтером суттєво обмежено. Тому, Філією «Любешівське лісомисливське господарство» укладений договір на обслуговування та оновлення програмного забезпечення.

Програма BAF «Управління лісгосподарським підприємством для України» дозволяє забезпечувати виконання наступних завдань з обліку основних засобів:

- відображення надходження та вибуття основних засобів;
- відображення внутрішнього переміщення;
- відображення нарахування амортизації,
- здійснення обліку витрат на їх ремонт.

Обробка та зберігання інформації в Інтернеті «хмарні сховища» - це ще один сучасний напрямок автоматизації бухгалтерського обліку, що надає

можливість працювати віддалено, а також – це потужний інструмент для розвитку та оптимізації господарської діяльності підприємства [48]. Хмарні сервіси мають ряд переваг: не потрібні початкові інвестиції, зручні в доступі, немає обмежень у користувачах, недоліки: небезпека хакерських атак на «хмарні сховища», обов’язкова наявність стабільного швидкісного Інтернету [38]. Філії «Любешівське лісомисливське господарство» рекомендовано розглянути можливості щодо використання в роботі «хмарні сховища», що дозволить оптимізувати оперативну пам’ять комп’ютерів і тим самим бути захищеним від кібератак.

Висновки до розділу 2

На підставі проведеного дослідження та аналізу в Філії «Любешівське лісомисливське господарство» щодо організації та введення бухгалтерського обліку основних засобів, можна сформулювати висновки:

1. Бухгалтерський облік на досліджуваному підприємстві ведеться з дотриманням вимог законодавства та нормативно-правових документів України. Крім того, наказами ДП «Ліси України» затверджено Положення про облікову політику підприємства та Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами для забезпечення єдиних підходів щодо ведення обліку основних засобів.

2. Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів здійснюється на підставі первинних документів, які розроблені та затверджені наказом ДП «Ліси України» та є додатками до Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами. Використовувані первинні документи з обліку основних засобів не суперечать нормам чинного законодавства України та відповідають його вимогам.

3. В Положенні про облікову політику досліджуваного підприємства розкритті наступні елементи щодо основних засобів, а саме: вартісна ознака предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів, яка встановлена на рівні 20 000 гривень; класифікація основних засобів за

групами, яка здійснюється на підставі Робочого плану рахунків підприємства; визначені терміни корисного використання для груп основних засобів; метод нарахування амортизації – прямолінійний. Правильно сформована облікова політика підприємства щодо основних засобів підвищує ефективність їх управління та відтворення.

4. Для своєчасного оприбуткування матеріальних цінностей, визначення непридатності до подальшого їх використання, перевірки стану і оцінки майна та з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Філії «Любешівське лісомисливське господарство» створена постійно діюча комісія з приймання-передачі, введення в експлуатацію основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, а також для встановлення факту непридатності майна.

5. Облік основних засобів – це, перш за все, контроль за рухом, фактичною наявністю, станом, ступенем зносу та нарахуванням амортизації об'єктів основних засобів, які обліковуються на балансі підприємства. Всі основні засоби, які контролюються підприємством перебувають на повній матеріальній відповідальності посадових осіб. З матеріально-відповідальними особами укладені договори про повну матеріальну відповідальність.

6. Для узагальнення інформації про рух основних засобів та обліку зносу Філією «Любешівське лісомисливське господарство» складається журнал-ордер № 8. Нарухування амортизації здійснюється в відомості амортизації основних засобів. Відображення капітальних інвестицій відображають в журналі-ордері № 12.

7. Нарухована амортизація за звітний період відображається в фінансовій звітності Філії «Любешівське лісомисливське господарство» у Балансі (Звіт про фінансовий стан) ф.1, Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ф.2, Примітках до річної звітності ф.5 та відповідає даним бухгалтерського обліку. Підприємству рекомендовано в Пояснювальній записці до фінансової звітності розкривати інформацію про амортизаційні відрахування на відтворення основних засобів за аналогічний період попереднього року, для порівняння та

аналізу використаних амортизаційних відрахувань та для прийняття управлінських рішень.

8. Філія «Любешівське лісомисливське господарство» використовує інформаційне програмне забезпечення ВАР «Управління лісгосподарським підприємством для України». Дана програма є вдало підібрана та ефективно налагоджена під специфіку діяльності підприємства щодо обліку основних засобів, в результаті чого забезпечує задовільну ефективність управління основними засобами. Для максимальної ефективності використання даного продукту запропоновано розглянути можливість щодо використання в роботі «хмарних сховищ».

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

3.1. Аналіз ефективності використання основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

Основна мета аналізу ефективності використання основних засобів полягає у визначенні оцінки забезпечення основними засобами підприємства та у знаходженні шляхів підвищення їх віддачі [52]. Етапи аналізу використання основних засобів та оцінка їх використання в господарській діяльності підприємства представлені на рис. 3.1.

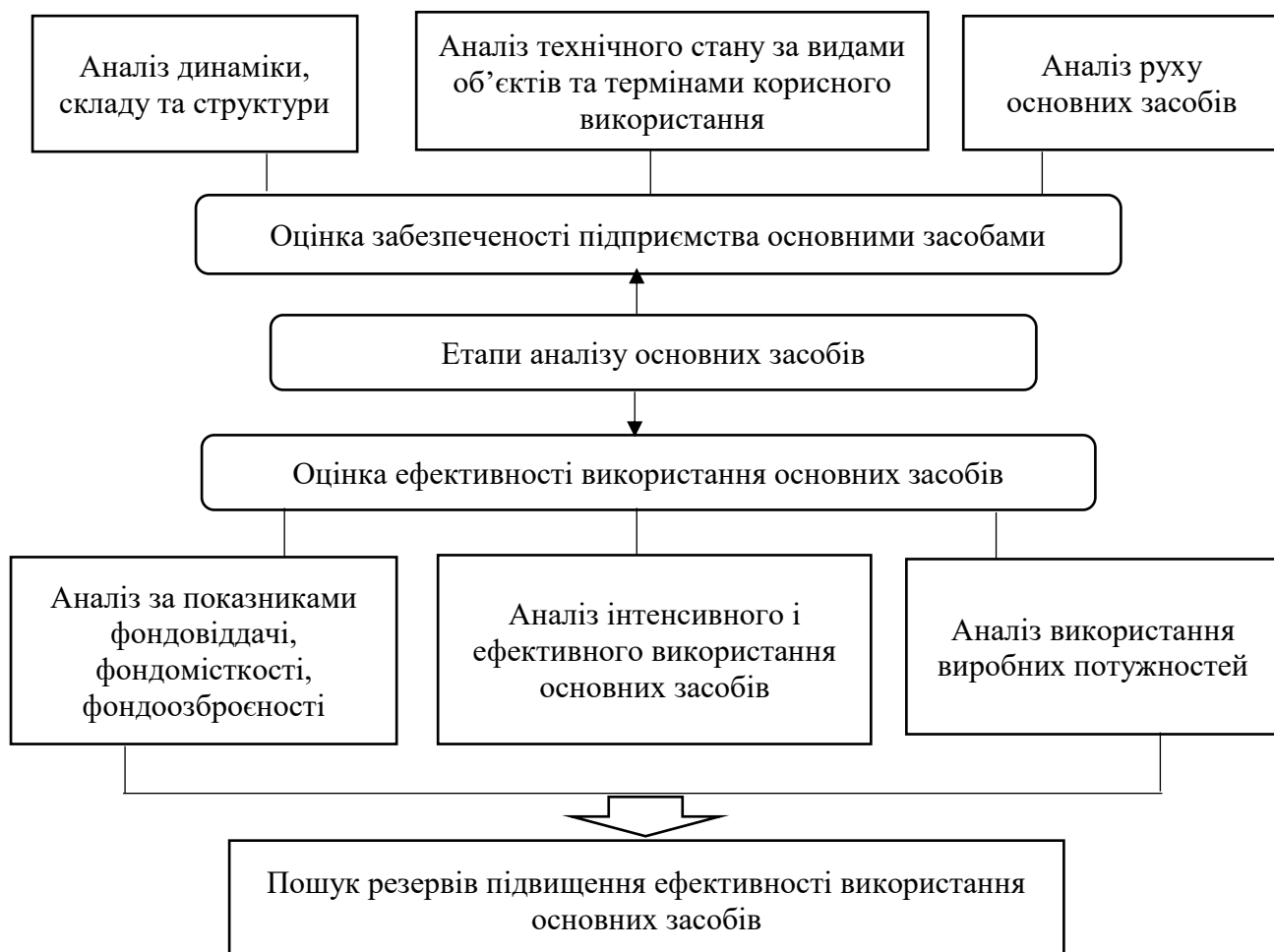

Рис. 3.1. Етапи аналізу використання основних засобів та оцінка їх використання в господарській діяльності підприємства.

Джерело: складено автором на основі джерел [14, 18].

Крім того треба враховувати, що рівень використання основних засобів багато в чому залежить від людського фактору, тому необхідно поглиблювати спеціалізацію і комбінувати виробництво, підвищувати кваліфікацію кадрів та їх відповідальність за раціональне використання основних засобів [10].

Аналітична оцінка стану та наявності основних засобів дає можливість розрахувати показники, спрогнозувати потребу в залученні додаткових коштів для придбання нових об'єктів основних засобів у зв'язку з фізичним зносом наявних.

Ступінь зносу основних засобів у Філії «Любешівське лісомисливське господарство» за 2020-2022 роки представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Ступінь зносу основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» за 2020-2022рр.

Групи основних засобів	Сума, тис.грн.			Абсолютне відхилення, +,-	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 р. до 2022р.	2022 р. до 2021р.
Будинки, споруди та передавальні пристрої	1888	2063	2273	175	210
Машини та обладнання	4095	4938	4912	843	-26
Транспортні засоби	1162	2714	2799	1552	85
Інструменти, прилади, інвентар	701	1310	1012	609	-298
Інші основні засоби	1752	2713	2405	961	-308
Малоцінні необоротні матеріальні активи	142	389	1867	247	1478
Інші необоротні матеріальні активи	-	1	-	1	-1
Разом знос	9740	14128	15268	4388	1140
Первісна вартість основних засобів	17996	26752	31694	8756	4942
Коефіцієнт зносу, %	54,1	52,8	48,2	-1,3	-4,6

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності базового підприємства.

Виходячи з даних таблиці 3.2 коефіцієнт зносу основних засобів вказує на рівень фізичного та морального зносу основних засобів. На досліджуваному підприємстві з кожним роком даний показник зменшується з 54,1% у 2020 до 48,2% у 2022 р. Це свідчить про інтенсифікацію процесів оновлення основних засобів, тим самим підвищується конкурентоспроможність Філії «Любешівське лісомисливське господарство». Амортизаційні відрахування та оновлення основних засобів у Філії «Любешівське лісомисливське господарство» представлено на рис 3.3.

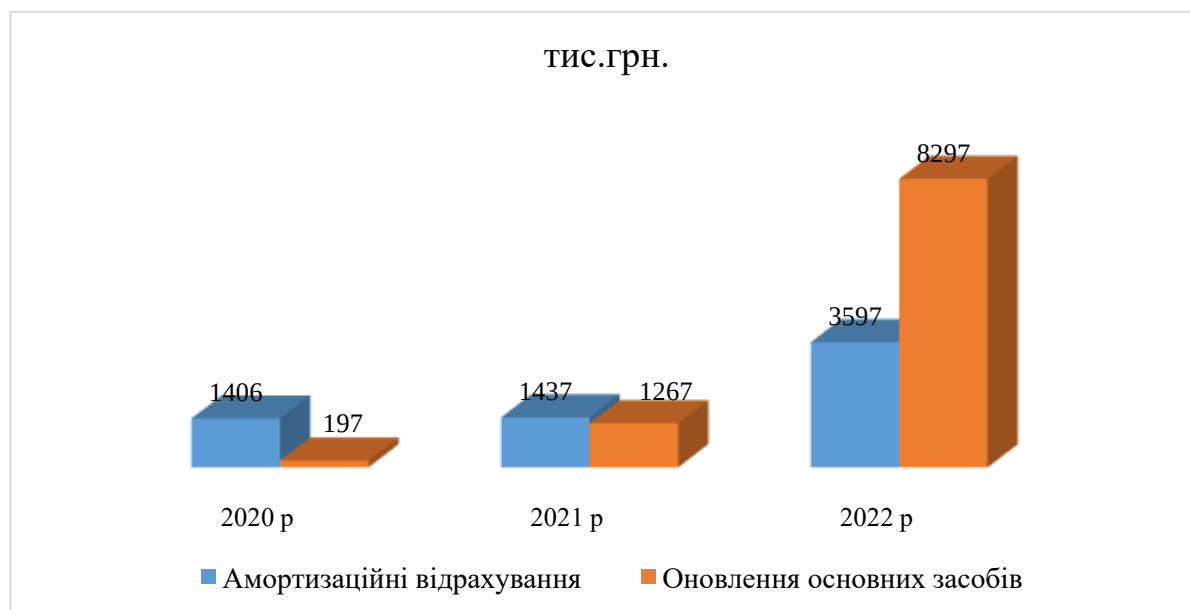

Рис 3.3. Обсяг амортизаційних відрахувань та оновлення основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» за 2020 - 2022 роки.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства.

Відповідно до рис. 3.3 обсяги амортизаційних відрахувань протягом 2020-2022 років перевищують обсяги оновлення основних засобів. В 2022 році ситуація значно покращилася і обсяг оновлення основних засобів значно більший ніж амортизаційні відрахування. Філія «Любешівське лісомисливське господарство» приділяє достатньої уваги оновленню основних засобів.

Факторами, від яких залежить якість аналітичної оцінки основних засобів, є правильно побудована система обліку основних засобів на підприємстві, тобто їх класифікація, оцінка при надходженні та вибутті, достовірне відображення інформації в первинних документах та фінансовій звітності підприємства.

Велике значення в управлінні основними засобами має оцінка ефективності їх використання. Питання є актуальним, адже від нього залежить життєдіяльність підприємства, обсяги продукції, що випускаються, рентабельність, фінансова стійкість. Ефективність використання основних засобів показує, який результат отримає підприємство в процесі їх експлуатації в розрахунку на одиницю вкладених у них ресурсів. Відповідно підвищення ефективності полягає в досягненні найбільших результатів при відповідному рівні розвитку продуктивних сил в порівнянні з витратами. Саме тому, для прийняття управлінських рішень, щодо використання основних засобів підприємством потрібно продовжувати пошук нових методів та напрямів удосконалення аналізу ефективності їх використання.

На сьогоднішній день існує безліч показників оцінки ефективності використання основних засобів підприємством, скориставшись якими можна отримати всебічний аналіз ключових аспектів використання ресурсів, їхню структуру, динаміку, ступінь відтворення. При цьому характер використання основних засобів залежно від галузевої залежності чи масштабів діяльності суттєво різниться, що диктує необхідність застосування коригувань, що дозволяють врахувати всі ці фактори [9]. Оцінка ефективності використання основних засобів визначається за допомогою показників, які представлені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Показники ефективного використання основних засобів підприємства

Показники	Формула для розрахунку
1	2
Фондовіддача [5]	$Фв = Q_{рп} / ОФ_{сер.р.},$ де $Q_{рп}$ – обсяг реалізованої (товарної) продукції за період; $ОФ_{сер.р.}$ – середньорічна вартість основних засобів за період

Продовження таблиці 3.4

1	2
Фондомісткість [5]	$\Phi_m = \text{ОФсер.р.} / Q_{rp}$, або $\Phi_m = 1 / \Phi_v$, де Q_{rp} – обсяг реалізованої (товарної) продукції за період; ОФсер.р. – середньорічна вартість основних засобів за період; Φ_m – фондвіддача
Фондоозброєність [5]	$\Phi_o = \text{ОФсер.р.} / Ч_{сер.об.}$, де ОФсер.р. – середньорічна вартість основних засобів за період; Чсер.об. – середньооблікова чисельність працівників

Джерело: розроблено автором на основі джерела [3, 49].

Найбільш загальним показником, який характеризує ефективність використання основних засобів, є фондвіддача.

Розрахунок загальних показників ефективності використання основних засобів на досліджуваному підприємстві наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунок загальних показників ефективності використання основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, +, -		Відносне відхилення, %	
				2021р.	2022р.	2021р.	2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Вихідні дані для розрахунку показників							
Середня вартість основних засобів, тис. грн.	8492	10440	14525	4085	18783	0,22	0,39
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	37835	53902	120590	16067	66688	0,42	1,24
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	921	2740	10417	1819	7677	1,98	2,80
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	452	1827	7244	1375	5417	3,04	2,96
Середньооблікова чисельність, чол.	120	89	127	-31	38	-0,26	0,43
Розраховані показники							
Фондовіддача	4,46	5,16	8,30	0,7	3,14	0,15	0,61
Фондомісткість	0,22	0,19	0,12	-0,03	-0,07	0,18	-0,37
Фондоозброєність	70,8	117,3	114,4	46,5	-2,9	0,66	0,02

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт використання виробничих потужностей	0,94	0,96	1,1	0,02	0,14	2,1	0,14
Рентабельність основних засобів (за прибутком від операційної діяльності), %	10,8	26,2	71,7	15,4	45,5	1,43	1,73
Рентабельність основних засобів (за чистим прибутком), %	5,3	17,5	49,9	12,2	32,4	2,3	1,85

Джерело: розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства.

Динаміку змін показників ефективності використання основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» представлено на рис. 3.6.

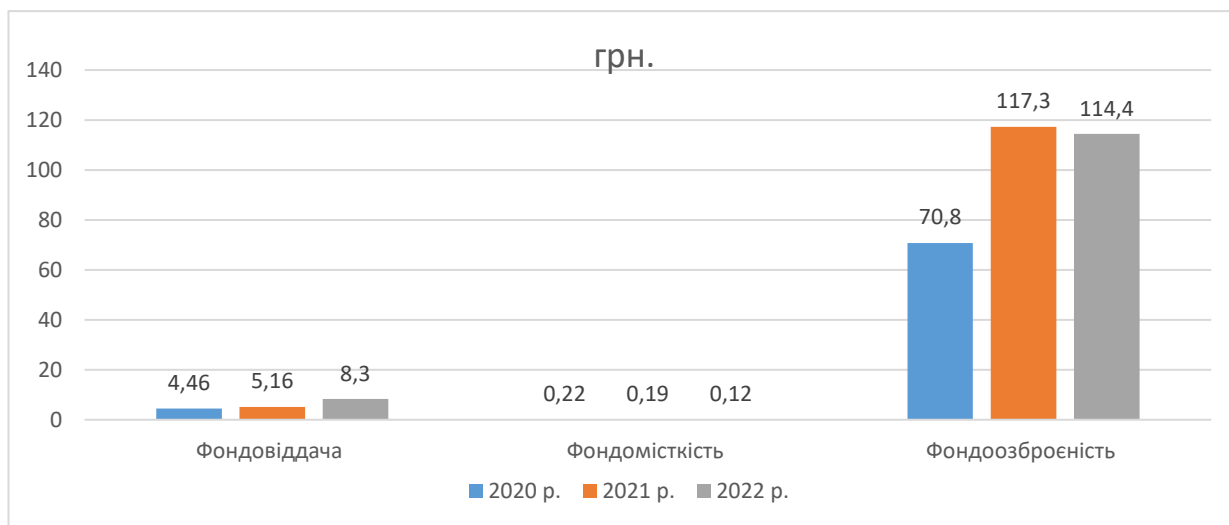

Рис 3.6. Динаміка змін показників ефективності використання основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» за 2020 - 2022 роки.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства.

Виходячи із даних розрахованих показників у таблиці 3.6, можна зробити такі висновки, що фондівіддача - показник ділової активності підприємства, який демонструє ефективність використання основних засобів [3]. За аналізований

період зростання фондівіддачі вказує на підвищення ефективності використання основних засобів і є позитивною тенденцією в діяльності підприємства. У 2020 році було вироблено продукції та надано послуг на суму 4,46 гривень на кожен використований гривню основних засобів, 2021 році – 5,16 гривень, 2022 році – 8,30 гривень. Причиною такої тенденції є оптимізація структури основних засобів, нарощування обсягів виробництва продукції за рахунок більш інтенсивного використання основних засобів та прийняття правильних управлінських рішень щодо ефективності використання основних засобів.

Фондомісткість - показник, що характеризує забезпеченість підприємства основними засобами [3]. За аналізований період фондомісткість має тенденцію до зменшення. У 2020 році для отримання 1 грн. чистого доходу підприємство витрачало 0,22 грн. основних засобів, а у 2021 – 0,19 грн. та 0,12 грн відповідно у 2022 році. Така ситуація є позитивною, коли фондівіддача має тенденцію до збільшення, а фондомісткість до зменшення.

Фондоозброєність показує величину основних засобів на одного працівника [3]. Фондоозброєність праці на досліджуваному підприємстві має позитивну тенденцію, значно покращився автоматизований процес управління основними засобами, найнижчий показник був 2020 році і становив – 70,8, грн., 2021 році – 117,3 грн. і 2022 році зменшився на 2,9 і складає 114,4 грн.

Важливим показником ефективності використання основних засобів є рентабельність основних засобів, яка показує розмір прибутку, що припадає на середню вартість основних засобів. Рентабельність за прибутком від операційної діяльності та за чистим прибутком мають тенденцію до збільшення кожного року, а особливо це простежується в 2022 році і становить 71,7 % та 49,9 % відповідно, отже основні засоби використовуються ефективно.

Отже, аналіз узагальнюючих показників показує, що Філія «Любешівське лісомисливське господарство» достатньо ефективного використовує основні засоби, загалом підприємство має високі показники віддачі основних засобів, їх

ефективність покращується кожен рік, але необхідно не зупинятися на досягнутих результатах та прагнути шукати нові шляхи щодо покращення показників.

До запропонованих напрямів ефективного використання основних засобів слід віднести:

- своєчасне введення в дію нового обладнання та транспортних засобів, ліквідація незадіяного обладнання;
- скорочення кількості не встановленого обладнання, заміна застарілої техніки, модернізація обладнання, підвищення коефіцієнта змінності;
- своєчасний ремонт основних засобів та скорочення строків їх ремонту;
- удосконалення технологічних процесів на підприємстві та підвищення кваліфікаційного та професійного рівня персоналу, який працює з обладнанням;
- здача в оренду основних засобів, що простоюють. Досліджуване підприємство має нижній та верхній склад, в якому є не задіяні вільні площі, задача їх в оренду дала б підприємству можливість отримати додатковий дохід.

Таким чином, підвищення ефективності використання основних засобів є одним із найважливіших завдань підприємства. Одним із способів ефективного використання техніки і обладнання є ретельний догляд за їх станом та своєчасний ремонт. Для оцінки ефективності використання основних засобів підприємством недостатньо розрахувати один або два показника, необхідно використовувати показники в комплексі. Це дозволить з'ясувати поточний стан і знайти резерви підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві, прийняти обґрунтовані управлінські рішення щодо основних засобів з метою досягнення цілей підприємства.

3.2. Напрями удосконалення організації контролю основних засобів на підприємстві

До основних завдань контролю обліку основних засобів слід віднести: достовірність формування первісної вартості; перевірка документального забезпечення операцій з основними засобами; нарахування амортизації відповідно до методу, який визначений обліковою політикою підприємства та

правильність її розрахунку, збереження майна, зіставлення даних синтетичного обліку з даними фінансової звітності [8].

Джерелами інформації з контролю та перевірки обліку основних засобів є первинні документи з обліку основних засобів (акти введення в експлуатацію, акти прийому передачі, інвентарні картки, договори, акти на списання основних засобів тощо).

При проведенні контролю за основними засобами необхідно проконтролювати порядок віднесення основних засобів до відповідних груп основних засобів, оскільки відповідно до класифікації основні засоби включаються до різних амортизаційних груп і мають різний термін корисного використання та величину зносу [51]. Тут необхідно приділити особливу увагу правильній класифікації основних засобів.

Перевіряючи облік основних засобів, необхідно переконатися у відповідності даних бухгалтерського обліку з фактичною наявністю [47]. Інвентаризація є одним з найважливіших засобів самоконтролю підприємства. Помилки та неточності під час проведення інвентаризації призводять до недостовірності щодо наявного майна та викривленню фінансової звітності підприємства.

За допомогою інвентаризації здійснюється контроль за збереженням активів підприємства, проведення інвентаризації на підприємстві є завжди актуальним для бухгалтерів всіх форм власності, а особливо перед складанням річної фінансової звітності, результати інвентаризації є основою для управлінських, логістичних та кадрових рішень [36].

Кожна юридична особа незалежно від їх організаційно - правових форм і форм власності повинна обов'язково проводити річну інвентаризацію основних засобів, щоб забезпечити відображення достовірної та повної інформації про стан активів у річній фінансовій звітності підприємства [39].

До основних цілей проведення інвентаризації основних засобів відносять: встановлення фактичної наявності активу в натуральній формі; перевірка відповідності фактичної наявності майна відомостям бухгалтерського обліку;

контроль реальної вартості об'єкта основного засобу, що рахується на балансі підприємства; контроль за правильністю нарахування амортизації основних засобів; перевірка правил зберігання та експлуатації основних засобів [36].

Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для проведення перевірки у стислий термін, визначити об'єкти, кількість та строки проведення інвентаризації [31].

Проведення річної інвентаризації на досліджуваному підприємстві проводиться станом на 30 листопада відповідного року: всіх видів зобов'язань (крім забезпечень на виплату відпусток) та всіх активів підприємства незалежно від їх місцезнаходження, у тому числі предметів, що передані в оренду або перебувають на реконструкції, модернізації, консервації, у ремонті, запасі або резерві незалежно від технічного стану; активів і зобов'язань, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінності, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні (об'єкти оперативної (операційної) оренди основних засобів, матеріальні цінності на відповідальному зберіганні, переробці, комісії, монтажі); умовних активів і зобов'язань (застави, гарантії, зобов'язання тощо), бланків документів суворої звітності (додаток Л).

При проведенні інвентаризації інвентаризаційна комісія керується в своїй роботі Порядком проведення щорічної інвентаризації ДП «Ліси України». Даний Порядок є розробленим і затвердженим ДП «Ліси України» (див. додаток Л). До початку інвентаризації основних засобів головний бухгалтер перевіряє реєстри аналітичного обліку; матеріально відповідальні особи технічні паспорти, договори оренди, договори про тимчасове користування або зберігання тощо.

Для виконання інвентаризаційної роботи на досліджуваному підприємстві, наказом директора Філії «Любешівське лісомисливське господарство» створюється інвентаризаційна комісія, до складу якої входять начальники відділів, лісники, бухгалтера, комісію очолює заступник директора

підприємства. Інвентаризація проводиться інвентаризаційною комісією у повному складі в присутності матеріально відповідальних осіб.

Інвентаризація з об'єктів основних засобів проводилася за інвентарними номерами, які присвоєні всім без винятку об'єктам основних засобів при їх надходженні на підприємство [36]. Під час проведення інвентаризації, комісією були складені інвентаризаційні описи за об'єктами основних засобів та за кожною матеріально відповідальною особою. Інвентаризаційні описи підписані всіма членами інвентаризаційної комісії та матеріально відповідальними особами.

За результатами інвентаризації інвентаризаційною комісією складений протокол в якому відображенні результати проведеної інвентаризації, недостач та лишків не встановлено, протокол затверджений Директором Філії «Любешівське лісомисливське господарство» протягом 5 днів.

Проведення інвентаризації забезпечує достовірність даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності, це не просто формальна процедура. Проведення інвентаризації є такою формою контролю, що дозволяє визначати фактичну наявність об'єктів основних засобів, виявляти зловживання та недбалість, дисциплінує матеріально відповідальних осіб та співробітників, а результати інвентаризації є основою для прийняття оперативних і стратегічних рішень [36].

Але слід відмітити, що на досліджуваному підприємстві при зміні матеріально відповідальної особи не видається наказ про проведення інвентаризації та не здійснюється їх документальне оформлення, матеріальні цінності передаються по акту приймання-передачі, в якому не відображено чи є лишки чи недостачі під час передачі та приймання матеріальних цінностей, тому підприємству рекомендовано вжити заходів щодо виконання вимог чинного законодавства України.

Контроль операцій з надходження основних засобів передбачає оцінку основних засобів, що надійшли до статутного капіталу, за договорами купівлі-продажу, внутрівідомча передача, внаслідок будівництва, оренди тощо [42].

Одним із найважливіших аспектів контролю основних засобів є перевірка правильності їх оцінки, тобто правильності формування первинної вартості об'єкта основного засобу та своєчасність їх оприбуткування [50].

При перевірці оцінки основних засобів, які надійшли на досліджуване підприємство у порядку придбання, його вартість складається з покупної вартості та транспортно-заготівельних витрат, основні засоби які надійшли, як внесок до статутного капіталу, погоджені із ДП «Ліси України», вартість безоплатно отриманих основних засобів відповідає ринковій вартості на дату його оприбуткування, що підтверджено відповідними документами.

Вартість прийнятих до обліку основних засобів відповідає первісній вартості. При проведенні контролю за надходженням основних засобів на Філію «Любешівське лісомисливське господарство» всі операції відображені в регістрах аналітичного та синтетичного обліку, розбіжностей не встановлено.

Для удосконалення організації контролю при визначенні первісної вартості об'єктів основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» запропоновано використовувати в роботі Відомість з встановлення первісної вартості основних засобів на підприємстві, подано в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Відомість з встановлення первісної вартості основних засобів на підприємстві

№ з/п	Назва об'єкта основного засобу	Умови отримання	№ документа, дата отримання	Вартість основного засобу за документами, грн	Сума витрат з доставки, інші витрат пов'язаних з доведення основного засобу до необхідного стану, грн	Разом, грн
1						
Усього		х	х			

Джерело: власна розробка автора.

Дану відомість запропоновано вести начальнику відділу економіки, бухгалтерського обліку та фінансів, як робочий документ для проведення

контролю зі встановлення первісної вартості основних засобів та надання оперативної інформації керівництву Філії «Любешівське лісомисливське господарство» щодо основних засобів, які надходять протягом року на підприємство, а також для заповнення різного роду звітності.

При придбанні основних засобів Філія «Любешівське лісомисливське господарство» застосовує вимоги постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями» [32]. Дана постанова передбачає відрахування частини чистого прибутку (доходу) до державного бюджету в розмірі 50 відсотків державними лісогосподарськими, лісозахисними, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів, за умови спрямовування ними 30 відсотків чистого прибутку (доходу) від своєї діяльності на придбання необоротних активів, необхідних для здійснення заходів з охорони, захисту, використання та відтворення лісів [32].

Філія «Любешівське лісомисливське господарство» на виконання вищевказаної постанови та з метою придбання необоротних активів, необхідних для здійснення заходів з охорони, захисту, використання та відтворення лісів в довільній формі формує розрахунок потреби та подає на погодження ДП «Ліси України». У разі її погодження здійснюються придбання основних засобів для здійснення заходів з охорони, захисту, використання та відтворення лісів. Тобто, ДП «Ліси України» здійснюють аналіз та контроль щодо цільового призначення основних засобів, які плануються для закупівлі Філією.

При подачі Розрахунку частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку в податкову інспекцію необхідно подати доповнення та пояснення, складені у довільній формі щодо обрахунку суми частини чистого прибутку (доходу), а також інформацію щодо спрямування 30 відсотків чистого прибутку (доходу) від діяльності на придбання необоротних активів необхідних для здійснення заходів з охорони, захисту, використання та відтворення лісів. Якщо вимоги Постанови № 718 не виконуються, тоді до державного бюджету

необхідно сплатити 80 відсотків. Використання 30 відсотків чистого прибутку (доходу) підлягають щорічному аудиту [32].

Контроль вибуття основних засобів складається з перевірки операцій зі списання. При перевірці правильність оформлення первинних документів на списання, правильність внесення записів до інвентарної картки об'єкта основного засобу, встановлення строку корисного використання, контролю даних аналітичного та синтетичного обліку, законності щодо списання основних засобів та своєчасності оформлення та відображення в обліку таких операцій порушень не виявлено. Списання з балансу основних засобів проводиться за вартістю, що значиться в інвентарній картці та здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства України.

Перевірка правильності використання первинних документів з обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві подано в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Контроль використання первинних документів з обліку основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство»

Зміст господарської операції	Згідно нормативного регулювання	Фактично на підприємстві	Відхилення, є, немає
1	2	3	4
Придбання основних засобів у постачальника	Рахунок, накладна, акт приймання-передачі	Рахунок, накладна, акт приймання-передачі	немає
Безоплатне отримання та передача основних засобів	Акт приймання-передачі основних засобів	Акт приймання-передачі основних засобів	немає
Введення основних засобів в експлуатацію	Акт введення в експлуатацію	Акт введення в експлуатацію	немає
Передача основних засобів від однієї МВО до іншої	Акт внутрішнього переміщення основних засобів	Акт внутрішнього переміщення основних засобів	немає
Списання основних засобів	Акт списання основних засобів (часткової ліквідації)	Акт списання основних засобів (часткової ліквідації)	немає
Вибуття транспортного засобу	Акт списання транспортних засобів	Акт списання транспортних засобів	немає

Продовження таблиці 3.8

1	2	3	4
Передача основних засобів на ремонт, реконструкцію, модернізацію	Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів	Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів	немає
Приймання основних засобів після ремонту, реконструкції та модернізації	Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів	Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів	немає

Джерело: складене автора на основі даних базового підприємства.

Виходячи з даних таблиці 3.8 відхилень з використання первинних документів для обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві до вимог законодавства не встановлено.

При проведенні контролю нарахування зносу на досліджуваному підприємстві, нарахування зносу основних засобів здійснюється прямолінійним методом на всі об'єкти основних засобів, що відповідає вимогам Положення про облік політику підприємства, при здійсненні арифметичного контролю нарахування амортизації, перевірки термінів корисного використання помилок не виявлено. Об'єкти основних засобів, які перебували на реконструкції, модернізації амортизація не нараховувалася.

Перевірка правильності складання кореспонденції рахунків з обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві подано в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Контроль правильності складання кореспонденції рахунків з обліку основних засобів

Зміст господарської операції	Згідно Інструкції щодо застосування плану рахунків		Фактично на підприємстві (журнал-ордер)		Відхилення, є, немає
	Дт	Кт	Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Придбання основних засобів у постачальника	152	631	1521	631	немає
Введення основних засобів в експлуатацію	10	152	10	1521	немає

Продовження таблиці 3.9

1	2	3	4	5	6
Передача основних засобів від однієї МВО до іншої	10	10	10	10	немає
Отримано об'єкт основного засобу безкоштовно	10	424	10	424	немає
Визначено дохід від безоплатно отриманих основних засобів	424	745	424	745	немає
Надходження об'єктів основних засобів до статутного капіталу	10	46	10	46	немає
Оприбутковані лишки основних засобів, виявлених в результаті інвентаризації	10	746	10	746	немає
Списання основних засобів	131	10	131	10	немає
Списано безоплатно передані іншим юридичним особам об'єкт основного засобу за залишковою вартістю	976	10	976	10	немає

Джерело: складене автора на основі реєстрів бухгалтерського обліку базового підприємства.

Виходячи з даних таблиці 3.9 відхилень щодо правильності складання кореспонденції рахунків з обліку основних засобів не встановлено.

Завдяки внутрішньому аудиту підприємство вирішує ряд завдань, щодо контролю правильності ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також для підвищення ефективності управління підприємством. Як інструмент внутрішнього контролю, внутрішній аудит допомагає реалізувати різні контрольні заходи, проводити оперативний аналіз фінансового стану, вчасно виявляти та розробляти варіанти зміни облікової політики підприємства [37].

Внутрішній аудит виступає інструментом, який дозволяє керівнику підприємства володіти актуальною інформацією для прийняття оперативних

рішень з метою високоякісного та результативного управління підприємством, здатним забезпечити фінансову стійкість підприємству в сучасних реаліях сьогодення [37].

Для проведення внутрішнього контролю в ДП «Ліси України» створений Департамент безпеки до складу якого входить: відділ безпеки та відділ контролю з використання лісового та мисливського господарства.

Основними завданнями, якого є: забезпечення внутрішнього контролю за законністю здійснюваних фінансових операцій, проведення аналізу виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємства; організація проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємства; забезпечення контролю за основними напрямками діяльності підприємства; перевірка організації роботи щодо недопущення незаконних рубок лісу (додаток М).

Департамент безпеки ДП «Ліси України» відповідно до покладених на нього завдань здійснює: контроль та аналіз виробничої та фінансово-господарської діяльності Філій, ефективності використання майна підприємством (див. додаток М). Протягом 2023 року Департаментом безпеки ДП «Ліси України» перевірок щодо фінансово-господарської діяльності Філії «Любешівське лісомисливське господарство» не проводив.

Документування операцій з оформлення основних засобів, має свою специфіку. Від оприбуткування до вибуття об'єкт основного засобу проходить безліч стадій. Тому Філії «Любешівське лісомисливське господарство» запропоновано більш деталізувати цей процес в Графіку документообігу підприємства, в частині створення, перевірки та обробки документа щодо об'єктів основних засобів підприємства подано в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Графік документообігу підприємства

Найменування документа	Створення документа			Перевірка документа		Обробка документа		
	кількість	відповідальний за виконання	термін	відповідальний за перевірку	термін	передача документа	подальше проходження документа	граничний строк виконання

Джерело: власна розробка автора.

Розроблений графік документообігу підприємства дозволяє відстежити та запровадити раціональну схему документообігу, що в свою чергу є ще одним із напрямів щодо удосконалення обліку основних засобів та їх контролю на підприємстві, що дозволяє своєчасно виконувати поставленні завдання.

Контроль достовірності показників фінансової звітності щодо основних засобів представлено в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

**Контроль достовірності показників фінансової звітності щодо
основних засобів за 2022 рік**

тис.грн

Показники	Згідно даних бухгалтерського обліку	Згідно даних фінансової звітності	Відхилення, є, немає
Первісна вартість основних засобів	31694	31694	немає
Знос основних засобів	15268	15268	немає
Залишкова вартість основних засобів	16426	16426	немає
Надійшло основних засобів за рік	8297	8297	немає
Вибуло основних засобів за рік	3119	3119	немає
Сума нарахованої амортизації	3548	3548	немає
Зареєстрований (пайовий) капітал	1157	1157	немає

Джерело: складене автора на основі реєстрів бухгалтерського обліку базового підприємства.

Виходячи з даних таблиці 3.11 відхилень достовірності показників фінансової звітності щодо основних засобів на досліджуваному підприємстві не встановлено.

Отже, контроль основних засобів є трудомісткий процес, у якому перевірці підлягають всі етапи руху основних засобів, джерелами інформації для контролю є дані бухгалтерського обліку при цьому велике значення має, як документальна перевірка так і фактична.

Висновки до розділу 3

Аналізуючи стан, ефективності управління і використання основних засобів на підприємстві та їх контроль, можна сформулювати наступні висновки:

1. Технічний стан основних засобів визначається коефіцієнтом зносу основних засобів, протягом досліджуваного періоду даний коефіцієнт знижується з кожним роком (2020 - 54,1%, 2021-52,8 % , 2022 - 48,2 %), що свідчить про поліпшення функціонального стану основних засобів.

2. У процесі аналізу динаміки груп основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» за 2020-2022 роки найбільш питому вагу займають транспортні засоби 28,7 %, будинки, машини і та обладнання понад 24 %, найменшу питому вагу становлять малоцінні необоротні матеріальні активи 2,8 %. Виходячи з даних фінансової звітності, підприємство повністю забезпечене основними засобами необхідними для здійснення фінансового-господарської діяльності, оскільки кожного року є поповнення основних засобів

2. Амортизація є основним джерелом відтворення основних засобів. Обсяги амортизаційних відрахувань протягом 2020-2021 років перевищують обсяги оновлення основних засобів, в 2022 році обсяг оновлення основних засобів становить 8297 тис.грн., що значно більший за амортизаційні відрахування які складають 3597 тис.грн., робота щодо оновлення основних засобів проводиться.

3. Оцінка рівня ефективності використання основних засобів здійснюється з використанням значної кількості показників, до основних таких показників належить: фондівдача, фондомісткість, фондоозброєність, рентабельність основних засобів. Аналіз узагальнюючих показників стверджує про достатньо ефективне використання основних засобів. За аналізований період фондівдача у 2020 році становить 4,46 гривень, 2021 році – 5,16 гривень, 2022 році – 8,30 гривень. Показник зростає та вказує на те, що підприємство має стійку динаміку позитивного розвитку.

4. За аналізований період фондомісткість має тенденцію до зменшення, така ситуація є позитивною. У 2020 році для отримання 1 грн. чистого доходу підприємство витратило 0,22 грн. основних засобів, а у 2022 р. – 0,12 грн.

Фондоозброєність підвищилася за аналізований період за рахунок введення основних засобів, які автоматизували процес управління основними засобами. Рентабельність основних засобів за прибутком від операційної діяльності значно покращилась в 2022 році і становить 71,7 %, порівнюючи з 2021 роком зросла на 45,5 %. Це пояснюється більш високими темпами зростання прибутку порівняні з основними засобами. Показник рентабельність основних засобів за чистим прибутком протягом аналізованого періоду значно покращився з 2020 року становив 5,3 %, а вже в 2022 році 49,9%.

4. За результатами проведеного аналізу запропоновано напрями ефективного використання основних засобів:

- своєчасне введення в дію нового обладнання та транспортних засобів, ліквідація незадіяного обладнання;
- скорочення кількості невстановленого обладнання, заміна застарілої техніки, модернізація обладнання, підвищення коефіцієнта змінності;
- своєчасний ремонт основних засобів та скорочення строків їх ремонту;
- удосконалення технологічних процесів на підприємстві та підвищення кваліфікаційного та професійного рівня персоналу, який працює з обладнанням;
- здача в оренду основних засобів, що простоюють. Щодо до цього досліджуване підприємство має нижній та верхній склад, в якому є задіяні вільні площі, задача їх в оренду дала б підприємству можливість отримати додатковий дохід.

5. До основних завдань контролю обліку основних засобів віднесено: достовірність формування первісної вартості; перевірка документального забезпечення операцій з основними засобами; нарахування амортизації відповідно до методу, який визначений обліковою політикою підприємства та правильність її розрахунку, збереження майна, зіставлення даних синтетичного обліку з даними фінансової звітності.

6. Інвентаризація – важливий інструмент для підприємства, завдяки якому забезпечується достовірність даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності, всі активи і зобов'язання перевіряють, а їх фактичну наявність, стан і

оцінку – документують. На основі проведеного контролю виявлено, що при зміні матеріально відповідальної особи не видається наказ про проведення інвентаризації та не здійснюється їх документальне оформлення, замість того складається акт приймання-передачі. Тому запропоновано дотримуватися норм чинного законодавства щодо належного документування під час передачі матеріальних цінностей.

7. Для удосконалення організації контролю при визначені первісної вартості об'єктів основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» запропоновано використовувати в роботі Відомість з встановлення первісної вартості основних засобів на підприємстві. Дану Відомість рекомендовано вести начальнику відділу економіки, бухгалтерського обліку та фінансів, як робочий документ для проведення контролю зі встановлення первісної вартості основних засобів та надання оперативної інформації керівництву підприємства, щодо основних засобів, які надходять протягом року на підприємство, а також для заповнення різного роду звітності.

8. При перевірці правильність оформлення первинних документів на списання, правильність внесення записів до інвентарної картки об'єкта основного засобу, контролю даних аналітичного та синтетичного обліку, законність підстав щодо списання порушень не виявлено. Списання з балансу основних засобів здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства України.

9. Нарахування зносу основних засобів здійснюється прямолінійним методом на всі об'єкти основних засобів, що відповідає вимогам Положення про облік політику підприємства, при здійсненні арифметичного контролю нарахування амортизації, перевірки термінів корисного використання помилок не виявлено. Об'єкти основних засобів, які перебували на реконструкції, модернізації амортизація не нараховувалася.

10. Для проведення внутрішнього контролю створений Департамент безпеки ДП «Ліси України». Департамент безпеки ДП «Ліси України» відповідно до покладених на нього завдань здійснює: контроль та аналіз виробничої та

фінансово-господарської діяльності Філій, ефективності використання майна підприємством. Протягом 2023 року перевірки щодо фінансово-господарської діяльності Філії «Любешівське лісомисливське господарство» не проводились.

11. Документування операцій з оформлення основних засобів, мають свою специфіку, від оприбуткування до вибуття об'єкт основного засобу проходить безліч стадій. Філії «Любешівське лісомисливське господарство» запропоновано більш деталізувати цей процес в Графіку документообігу підприємства, в частині створення, перевірки та обробки. Графік документообігу підприємства є ще одним із напрямів щодо удосконалення обліку основних засобів та їх контролю на підприємстві, що дозволить своєчасно виконувати поставлені завдання.

12. Своєчасні та достовірні дані бухгалтерського обліку дають змогу здійснювати постійний контроль на всіх стадіях господарської діяльності підприємства. Правильно та своєчасно організований аналіз і контроль основних засобів дозволяє ефективно управляти основними засобами та визначати шляхи удосконалення ефективності їх використання та приймати оперативні дієві управлінські рішення.

13. На досліджуваному підприємстві значна увага приділяється питанням контролю. В результаті проведення контролю з правильності складання кореспонденції рахунків з обліку основних засобів та контроль достовірності показників фінансової звітності щодо основних засобів відхилень не виявлено.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Узагальнюючи думки різних науковців, які працювали над проблемами сутності основних засобів, представлено власне бачення основних засобів як матеріальних активів, очікуваний строк корисного використання більше як один рік або одного операційного циклу, якщо такий цикл перевищує рік як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, вартість яких поступово переноситься на всі створені за їх участі товари, роботи чи послуги, і які сприяють створенню і зростанню ресурсного потенціалу підприємства на інноваційній основі.

2. Базою дослідження для написання дипломної роботи була філія «Любешівське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України». Основним джерелом отримання доходу є проведення робіт пов'язаних із лісозаготівлею і подальшою реалізацією продукції в круглому виді та від переробки деревини і виготовлення лісопродукції та її реалізації, а також від надання інших послуг. Загальний стан фінансової стійкості є задовільним, підприємство розвивається, є прибутковим.

3. Для здійснення бухгалтерський облік господарської діяльності Філії «Любешівське лісомисливське господарство» виділено окремий структурний підрозділ - відділ економіки, бухгалтерського обліку та фінансів здійснює бухгалтерський облік господарської діяльності Філії «Любешівське лісомисливське господарство». З метою забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві наказами ДП «Ліси України» затверджено Положення про облікову політику підприємства та Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами для забезпечення єдиних підходів щодо ведення обліку основних засобів, що відповідає вимогам чинного законодавства України.

Для ефективного управління підприємством Філія «Любешівське лісомисливське господарство» використовує програмне забезпечення ВАФ «Управління лісогосподарським підприємством для України» та з метою

раціонального використання інформаційних та комунікаційних технологій запропоновано розглянути можливість використовувати в роботі «хмарні сховища», що дозволить оптимізувати оперативну пам'ять комп'ютерів.

4. Аналіз структури основних засобів за досліджуваний період вказує на високій рівень забезпеченості основними засобами підприємства. Найбільшу питому вагу займають транспортні засоби 34,4 %, будинку та споруди 22,8 %, машини та обладнання 18,9 %, найменшу питому вагу становлять малоцінні необоротні матеріальні активи 5,9 %, що дає можливість здійснювати господарську діяльність підприємству.

5. Проведені розрахунки фондівдачі, фондомісткості, фондоозброєності свідчать про достатньо ефективне використання основних засобів Філією «Любешівське лісомисливське господарство». Фондовіддача зростає кожен рік, якщо в 2020 році вона становила 4,46 гривень, то в 2022 році – 8,30 гривень, ріст майже вдвічі, що свідчить про стійкий розвиток підприємства, а фондомісткість навпаки зменшується і дана ситуація є позитивною для підприємства. За рахунок того, що були введені основні засоби, які автоматизували процес управління основними засобами фондоозброєність має динаміку до зросту з 70,8 грн. в 2020 році до 114,4 грн. в 2022 році.

Технічний стан основних засобів досліджуваного підприємства в динаміці покращується з кожним роком, про що свідчить зменшення коефіцієнт зносу з 54,1 % у 2020 до 48,2 % у 2022р. та відповідно збільшується коефіцієнт придатності, що свідчить про інтенсифікацію процесів оновлення основних засобів, підвищуючи рівень конкурентоспроможність підприємства. Амортизація нараховується прямолінійним методом.

6. Для здійснення аналізу та порівняння за використаними амортизаційними відрахуваннями рекомендовано доповнити Примітки до річної звітності ф.5 в розділі XIII «Використання амортизаційних відрахувань» рядком «за аналогічний період», що дасть можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення. Вирішити це можливо, шляхом внесення змін в НП(С)БО

7 «Основні засоби», а на рівні підприємства дану інформацію варто відображати в пояснювальній записці до річного звіту.

7. У дипломній роботі проведено аналіз та досліджено вплив факторів на ефективність використання основних засобів на досліджуваному підприємстві і запропоновані напрями ефективного використання основних засобів:

- своєчасне введення в експлуатацію об'єктів основних засобів, списання незадіяного обладнання;

- здійснення постійного контролю щодо оновлення основних засобів, скорочення кількості не встановленого обладнання, підвищення коефіцієнта змінності;

- проведення своєчасних ремонтів устаткування та скорочення тривалості простою об'єктів основних засобів у ремонті;

- систематичне підвищення кваліфікаційного рівня працівників, які працюють з обладнанням, здійснювати через професійне навчання та удосконалювати технологічні процеси на виробництві;

- надання в оренду об'єктів основних засобів, які не задіяні в виробництві, приділяти особливу увагу нижньому і верхньому складу досліджуваного підприємства щодо вільних площі, які можуть розглядатися для здачі їх в оренду, що в свою чергу надасть можливість в отриманні додаткового доходу для підприємства.

8. З метою контролю при визначенні первісної вартості об'єктів основних засобів Філії «Любешівське лісомисливське господарство» запропоновано використовувати в роботі Відомість зі встановлення первісної вартості основних засобів на підприємстві, як додатковий робочий документ, що дозволить надавати оперативну інформацію керівництву підприємства, щодо основних засобів, які надходять протягом року на підприємство і для заповнення звітів.

9. Для злагодженої та якісної роботи відділу економіки, бухгалтерського обліку та фінансів щодо документального оформлення операцій з обліку основних засобів запропоновано деталізувати цей процес в Графіку документообігу підприємства, в частині створення, перевірки та обробки, що

дозволить своєчасно опрацьовувати документи та є одним із напрямів контролю на підприємстві.

10. Обліку, аналізу та контролю основних засобів на досліджуваному підприємстві приділяється значна увага. За результатами проведених контрольних заходів відхилень не виявлено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств. *Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка»*. 2018. № 10 (82). С. 177–185.
2. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 3. С. 23–27.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. І перероб. Житомир: ПП «Рута». 2019. С. 832.
4. Бутинець Т.А. Основні засоби: точка зору економіста. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2018. Вип. 2(23). С. 22–36.
5. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: навч. посіб. Зінченко О. В., Радіонова Н. Й., Хаустова Є. Б. та ін. Під заг. ред. М. І. Скрипник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 340 с.
6. Бухгалтерський облік: підруч. Р. Ф. Бруханський. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
7. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навч.-практ. посіб. Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. Центр учбової літератури, 2017. 536 с.
8. Внутрішній аудит: навчальний посібник . Ю. Б. Слободяник. Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2018. 248 с.
9. Гладких Т.В. Фінансовий облік: навч. посібник. Київ. Центр навчальної літератури. 2017. С. 480.
10. Гнилицька Л. Напрями удосконалення обліку, аналізу та аудиту витрат природоохоронної діяльності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2002. № 7. С. 13-17.
11. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. Практичний посібник. Київ. Лібра. 2017. С. 880.

12. Городянська Л.В. Відтворення основних засобів на підприємствах України: теорія і практика обліку і аналізу: монографія. К.: КНЕУ, 2013. 224 с.
13. Господарський кодекс України. Документ від 16.01.2003 № 436-IV. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 08.11.2023).
14. Житна І.П., Нескреба А.М. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств. К. : Вища школа, 2017. 107 с.
15. Завадський Й.С. Економічний словник. К.: Кондор, 2006. 356 с.
16. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0893-99 від 30.11.1999 № 291. Редакція від 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 08.11.2023).
17. Колісник О.П., Приходько К.К. Облік і контроль основних засобів в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасної трансформації*. Серія: економіка та управління. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-03> (дата звернення 16.11.2023).
18. Макаренко А.П., Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. Організація і методика аудиту: навч.- метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 190 с.
19. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України. Документ v0561201-03 від 30.09.2003 № 561. Редакція від 18.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення 08.11.2023).
20. Методологія бухгалтерського обліку в електронному середовищі. М. Білуха, Т. Микитенко. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 8. С. 50-54.
21. Михайлов А. М. Основні засоби: визначення та класифікація. *Вісник СДАУ*. 2018. Вип. 1(10). С. 156-159.

22. МСБО 16 «Основні засоби». Документ 929_014. Редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#top (дата звернення 01.11.2023).

23. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0336-13 від 07.02.2013 № 73. Редакція від 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 27.11.2023).

24. НП(С)БО 31 «Фінансові витрат»: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0610-06 від 28.04.2006 № 415. Редакція від 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text> (дата звернення 27.11.2023).

25. НП(С)БО 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0288-00 від 27.04.2000 № 92. Редакція від 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення 01.11.2023).

26. Озерова О. Майно юрособи забрали на потреби оборони: що з обліком та податками. *Головбух*. 2022. № 10. URL: <https://egolovbuh.mcfr.ua/960396>.

27. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств: наказ Міністерства фінансів України. Документ z1557-11 від 30.11.1999 № 291. Редакція від 09.12.2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення 04.12.2023).

28. Платформа BAF огляд і основні характеристики. URL: <https://www.netsoft.com.ua/1C-Predpriyatiye-8-opisaniye-osnovnyye-kharakteristiki-ukr.html> (дата звернення 20.11.2023).

29. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 15.11.2023).

30. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0168-

95 від 24.05.1995 № 88. Редакція від 09.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 04.11.2023).

31. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України. Документ z1365-14 від 02.09.2014 № 879. Редакція від 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 03.12.2023).

32. Порядок відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями: Постанова Кабінету Міністрів України. Документ 718-2021-п від 14.07.2021 № 718. Редакція від 14.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/718-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 03.12.2023).

33. Порядок складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Документ z0300-15 від 02.03.2015 № 205. Редакція від 30.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0300-15#Text> (дата звернення 02.12.2023).

34. Порядок списання з балансу багатоквартирних будинків: Постанова Кабінету Міністрів України. Документ 301-2016-п від 20.04.2016 № 301. Редакція від 13.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення 01.12.2023).

35. Порядок списання об'єктів державної власності: Постанова Кабінету Міністрів України. Документ 1314-2007-п від 08.11.2007 № 1314. Редакція від 17.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення 01.12.2023).

36. Приходько К.К., Колісник О.П. Інвентаризація основних засобів: особливості проведення в умовах воєнного стану. *Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні: теорія, методологія, організація*: збірник тез доповідей учасників XXI Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2023. 494 с.

37. Приходько К.К., Лісовий А.В. Роль внутрішнього аудиту у забезпеченні діяльності підприємства. *Облік і оподаткування: контрольний-аналітичний аспект*: збірник тез доповідей за матеріалами IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 18 травня 2023 року. – Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. – 314 с. ISBN 978-966-337-695-0.

38. Приходько К.К., Пілевич Д.С. Цифровізація бухгалтерського обліку: перспективи і можливості. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 2. м. Полтава, 30 – 31 травня 2023 р. Полтава, 2023. 865 с.

39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 01.11.2023).

40. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text> (дата звернення 21.11.2023).

41. Rogoznyy S., Dadyun O. Основні засоби vs воєнний стан: нові обліково-звітні реалії. *Практика МСФЗ*. 2022. № 5 (41). С. 29-37. URL: https://ibuhgalter.net/storage/web/source/1/MSFZ_5_2022_1.pdf.

42. Сторожук Т.М., Занько Б.М., Колісник О.П. та ін.; за заг. ред. Т.М. Сторожук. Розвиток бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: монографія. Ірпінь: УДФСУ, 2021. 256 с.

43. Типові форми з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання: наказ Міністерства фінансів України. Документ z1336-16 від 13.09.2016 № 818. Редакція від 13.09.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text> (дата звернення 08.11.2023).

44. Тютюнник Я.В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С.157-162.

45. Хом'як Р.Л., Лемішовський В.І. Бухгалтерський облік в Україні: навчальний посібник. Львів: «Інтелект-Захід», 2009. 1088 с.
46. Хомин П. Відмінності фінансового і податкового обліку основних засобів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 11. С.56-59.
47. Цветкова Н. Принципи бухгалтерського обліку та звітності: досвід застосування і розвиток. *Науково практичний журнал*. 2010. № 6. С.14-20.
48. Що таке хмарні технології та їхня користь для бізнесу. URL: <https://vps.ua/blog/ukr/cloud-technologies-for-business/>.
49. Юрків Д.І. Удосконалення організації обліку основних засобів на підприємстві. *Управління розвитком*. 2014. № 11. С. 60-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_11_26.
50. Юрків Д.І. Удосконалення документального оформлення обліку основних засобів. *Управління розвитком*. 2014. № 9. С. 105-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_9_45.
51. Hennie van Greuning и World Bank Staff: International Financial Reporting Standards: A Practical Guide (Newly Revised Edition). World Bank Publications: 2004-312p. ISBN: 9780821359105.
52. Paul Rodgers. International Accounting Standards: from UK standards to IAS, an accelerated route to. Elsevier Science: 2007-288 p. ISBN: 9780080548616.